

მწყაშენი

მწყემსან კეთილმან სული
თვისი დაჰსდვის ცხოვართათვის
იოან. 10—11.

№ 3—4

1883—1908 წ.

29 თებერვალი

სინიდისის სამსჯავროს წინაშე.

(თარგმანი)

შუალამე გადასული იქნებოდა, როცა დიდ ქა-
ლაქში მოხდა რაღაც საშინელი ჩოჩქოლი. ვიღაც
კაცები ყვირილით მორბოდნენ ქუჩებში:

— უბედურება! უბედურება! აღსასრული მო-
ვიდა! არავისი შებრალება აღარ იქნება!

ყვირილი გაისმა ბრწყინვალე დარბაზებში, სა-
დაც ახალგაზღობა თამაშობდა, საავადმყოფოებში,
სადაც ისმოდა კენესა და მწუხარება ავადმყოფების-
სა, სარდაფების კუნჭულებში, სადაც მიმალული-
ყო სიღარიბე. შეშინებული ხალხი გამოაცვივდა სა-
ხლებიდგან და მირბოდა მოედანზე, რომელიც იყო
განათებული რაღაც ბოროტის-მომასწავებელ ელ-
ვარე სინათლით. ხოლო იქ, ხალხით სავსე მოედან-
ზე, ამაღლებულ ადგილს, იდგნენ ვიღაც უცნობი
კაცები, შავ ტანისამოსში გამოწყობილნი, და
თვითეულ მათგანს მარჯვენა ხელში ეჭირა ანთე-
ბული ჩირაღდანი. ამავე ამაღლებულ ადგილს, იმათ
წინ იდგა დედაკაცი. სახე იმისი იყო მედიდური,
მაგრამ იმის წმინდა და ბრწყინვალე თვალებში,
წყნარ პირი-სახეზე იხატებოდა ისეთი აუტანელი
მწუხარება, იმოდენა გულითადი ტანჯვა, რომ კაცს
იმის ერთ დანახვაზე შეუწუხდებოდა გული.

მოედანი გაივსო ხალხით. ლაპარაკი და ხმა-
ურობა შესწყდა. ყველანი უცქეროდნენ დედაკაცს
და იმის უკან მდგომ, შავ ტანისამოსში გამოწყო-
ბილ, ახალგაზღა კაცებს. დედაკაცმა თავზე ხელე-
ბის ფშენეტით დაილაპარაკა ჩქარისა და ყველასა-
თვის გასაგონარის ხმით:

— ხალხო! მე თქვენი სინიდისი ვარ; დავილა-

ლე, შევსწუხდი, მთლად დავიტანჯე. მე ვარ რო-
გორც შტკინეული კრილობა. ოჰ! მეც რომ
თქვენსავით შემძლებოდა სიმთვრალით მიძინება,
გამოყრუება ცხოვრების ამოებით, თავის მოტყუ-
ება! მაგრამ არა: მე თქვენი სინიდისი ვარ; მე არ
შემიძლიან თვალი მოვაშორო ჭეშმარიტების სარ-
კეს, რომელშიაც ვხედავ თქვენი გულის სიცრუ-
ეს; მეტი აღარ შემიძლიან ავიტანო თქვენი უსა-
მართლობა, უღმობელი სიბოროტე, მხეცური გარ-
ყენილობა. მინდა საბოლოოდ გაგეყაროთ. ხე-
დავთ ჩემს უკან რომ დგანან კაცები ხელში ჩირაღ-
დნებით? ეს ჩირაღდნები უკანასკნელი გამოგონებაა
თქვენის გონებისა. ამათში დაფარულია საშინელი
დამღუპველი ძალა, რომელთანაც შედარებით ცეც-
ხლი, ჭირი, მიწის-ძვრა—არაფერია. როდესაც გა-
დავდებენ თუნდა ერთ ჩირაღდანს მიწაზე, გაი-
სმის აუტანელი, დამაყრუებელი ჭეჭა, და მაშინვე
რაც მიწაში, წყალში და ჰაერში ძალებია დამა-
ლული, ერთმანეთს საბრძოლოვლად დაეკვეთებიან.
ჰაერი დატრიალდება ცეცხლის გრიგალით, მდინა-
რები და ზღვები ორთქლად გადაიქცევიან და
დედა-მიწა დაიმსხვრევა პატარა ნამტვრევებად. დაი-
ლუპება მთლად უსჯულო კაცობრიობა; და ჩემი
მწუხარება, ჩემი ტანჯვა დასცხრება...

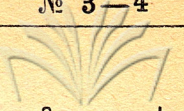
ეს სიტყვები რომ გაიგონა ხალხმა, ერთხმად
შეჰლაღადა:

— შეგვიბრალე! შეგვიწყალე! გვაპატიე! ჩვენ
სიცოცხლე გვწყურიან!

სინიდისმა უთხრა:

— გვაპატიე!.. შეგვიბრალე!.. სიცოცხლე
გვწყურიან! ოჰ, ხალხო, ბავშვივით უგუნურო, სა-
თამაშოს ტრფიალო, რომელიც თქვენ თითონ გა-
აფუჭეთ. ცხოვრება შეურაცხვეთ, მოშხამეთ

სახელმწიფო ბეჭდობა
ქ. მარტის ს. მ. გ. სტეი
სახელმწიფო ბეჭდობა

ბოროტებით, გააუბატიურეთ უსამართლობით და კიდევ ყვირით: „ჩვენ სიცოცხლე გვწყურიათ!“ განა ეგრე უნდა ცხოვრება?.. თქვენ მეხვეწებით პატიებას, თითქოს შურს ვაგებდეთ ჩემი შეურაცხებისათვის. მე ვიტანჯები არა ძვირით თქვენზე, არამედ სიყვარულით, თქვენის სიბრაღეებით; ვიტანჯები თქვენის ყოფა-ქცევის სიბრძნეობის გამო. როდესაც დღე დაღამდება, ძილში, ან გულის თქმით გატაცებულთ, გავიწყდებათ თქვენი ცხოვრების სიწმიდე; მე-კი ღამის სიჩუმეში მარტოდ განვიცდი მთელს საშინელებას გაკიცხული სიამართლის, დამცირებული სიყვარულის და გაუბატიურებულ სიწმინდისას. არა, თქვენდა განსაკითხავად კი არ მოვსულვარ მე, არა შურის საძიებლად, არამედ იმისთვის, რომ მოგცეთ თქვენ გამოხსნა ცხოვრების მძიმე უღლისაგან; მინდა სიკვდილით გამოგიტაცოთ თქვენ უსიბრძნეობისა და მწუხარების ბრწყინებისაგან. თუ შეგიძლიათ, გამოდით სიცოცხლის დასაცველად. დამიმტკიცეთ, რომ სიცოცხლეს ფასი აქვს, რომ მასში არის მაღალი, წმინდა რამ, რომლის გულისთვისაც ღირს ცხოვრება და ტანჯვა. დამარწმუნეთ, რომ თქვენი ცხოვრება არ არის შეურაცხყოფა, არ არის გაწილება დედა-მიწისა, რომ თქვენ გაქვსთ უფლება ცხოვრებისა, რომ დამსახურებული გაქვთ იგი, და ვუბრძანებ ჩააქრონ ბოროტის მომასწავებელი ცეცხლები.

ბუნდოვანმა იმედმა განამხნევა ხალხი. დაიწყეს ხმა-მაღლა შეფიქრიანებული ლაპარაკი. შეძრწუნებული ხალხი ერთმანერთს ეკითხებოდა: ხომ არავენ იცის, რა არის წმინდა და მაღალი ცხოვრებაში; მაგრამ არავენ, მოედანზე და ქუჩებში მდგომმა, არ იცოდა ეს. იქ იყვნენ მოხელეები, მხედარნი, ვაჭრები, მემუსიკენი, მდიდარნი, და ყველამ საშინელის ველდით სცნო, რომ ისინი არც-კი ჰფიქრობდნენ: არის თუ არა რაიმე წმინდა ქვეყნად; იმათ მიაჩნდათ ცუდ-უბრალო ყბედობად მაღალ რამეზე ლაპარაკი და დასცინოდნენ იმათ, ვისაც სიკეთის ძებნა სიმდიდრეზე და დიდებაზე მაღლა მიაჩნდა.

ესლა ყველა დედავდა, ხმაურობდა და ეხვეწებოდა სინიდის დაეცადნა.

— მოიცა ცოტა! ვიპოვით... უთუოდ ვიპოვით ისეთს, რომელიც გეტყვის, რისთვისაც

ღირს სიცოცხლე.

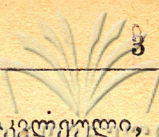
ამ დროს ხალხიდგან სწრაფად გამოვიდა ახალგაზდა ქალი, მაღალი, ტანადი და მეტად ლამაზი. მისი კისერი და გული თეთრად გამოსჭვიოდა თხელ ტანისამოსში, რომელშიაც ერთი საათის წინად ის იყო გამეფებული მაღალ-ხმაურობიან ნადიმში. გაიწვდინა წინ მთლად ტიტველი მკლავები, და ხმა-მაღლა აკანკალებულის ხმით შესძახა:

— გააქვრეთ ჩირაღდნები! თქვენი პირისახე რათაა ეგრე დაღვრემილი და თვალები რატომ არ არის აღერსიანი? მოდით ჩემთან და მე გასწავლით თქვენ გაღიმებას. ახალგაზდობაში, სილამაზეში, სიყვარულის შეებაში, ლხინის სიამოვნებაში რამდენი სიხარულია! მე სიცოცხლე მწყურიათ. განა არა ღირს სიცოცხლე? მოდით დასტკბით სიცოცხლით!

სანიდისი მოწყენილის თვალთ უცქეროდა ლამაზ ქალს და უთხრა:

— მშვენიერო პეპელავ! მხიარულო ბავშვო! ოჰ, მეც რომ შენსავით შემძლებოდა გაბრუება სიყვარულის აღტაცებით, და ჭირვეული ახალგაზდობის ლხენა ცხოვრების მაღალ შეებად მიმეჩნია! მაგრამ მე ვიცი, რომ სიამოვნებით დათრობა გავიღის ხოლმე, როგორც ღვინით სიმთვრალე, და სტოვებს თავის შემდეგ მძიმე შებრუებას. გიცქერი შენ, შეგხარი და ვფიქრობ: „რომელი სიწმინდის ნიშანია შენი სილამაზე?“ შენი აღერსი რათა სწავას, უდაბნოს. მწვავე პაპანაქების მსგავსად? რად აბნელებს იგი გონებას, აუძღურებს ნებას და ახშობს მოვალეობის ხმას? რატომ ქეშმარიტად მორწმუნენი და მშვიდნი, წმინდანი გულითა, ყოველთვის სწყველიდნენ შენს სილამაზეს, როგორც სიბოროტეს და მაცდურებას? რატომ სულის სიმადლის დროს ხალხი აღარ ჰფიქრობს შენზედ, ავიწყდება შენ, და მხოლოდ მოდუნების დროს, როცა ხალხს ავიწყდება სიწმინდე, მხოლოდ მაშინ მოიდრიკებიან შენს წინაშე, პატივს გცემენ და განაცვალებენ სიცოცხლეს?

„იმ დროს, როდესაც სამშობლო სასტიკ განსაცდელშია ჩავარდნილი, ქმრები ანებებენ თავს ცოლებს, საქრმოები — პატარძლებს; სამშობლოს სიყვარული სძლევს ხოლმე სილამაზის სიყვარულს. სამიშ გადამდებ სენის დროს ექიმები ეგრეთვე ივიწყებენ ქალის სილამაზის სიყვარულს, ანებებენ

თავს საყვარელ არსებას, და მიდიან ვნებულთა სა-
შველად. იშვიათი არ არის მაგალითები, რომ მე-
ცნიერნი, როდესაც უცხო ქვეყნების აღმოსაჩენად
მოგზაურობენ, ან მუშაობენ თავიანთ სამეცნიერო
კაბინეტებში და ლაბორატორიებში გადამდებ სენის
წინააღმდეგ საშუალებათა გამოსაკვლევად, — მეც-
ნიერების სამსახურს აყენებენ მალლა სილამაზის სა-
მსახურზედ.

„მე აღარ ვამბობ, — განაგრძობ სინიდიძისმა, — იმ
ქრისტიანობრივ მოწამეობის ხანაზედ, როდესაც
ყმაწვილი ვაჟები და ქალები მთელს ძალას სიყვა-
რულისას ანაცვალდნენ ქვეყნისთვის ჯვარ-
ცმულს მაცხოვარს. მაშინ ქალისა და კაცის სიყვა-
რული არ იქებოდა, როგორც დეთაებრივი
გრძნობა. იგი იყო, რადაც უნდა ყოფილიყო: ნიშ-
ნად გამრავლებისა, საფუძვლად ოჯახისა. მაგრამ აი
დადგა დრო, როდესაც ხალხს გული გაუგრძობდა
სახელმწიფოს მიმართ მიწაზე და სასუფეველის მიმართ
ზეცაზე. ხალხმა არ იცის რითი შეავსოს თავის ცა-
რიელი გული და დაუწყა ერთმანეთს თაყვანის-
ცემა: კაცმა — ქალს და ქალმა — კაცს. სიყვარულის
სიამოვნებანი მიიჩნია უმაღლეს სიხარულად ქვეყა-
ნაზე; მაგრამ ცივდება სიმხურვალე სისხლისა, ჩლუნ-
გდება ხორციელი ნდომა, კმაყოფილდება უშნო
პირუტყვეული გრძნობა, — და ამნაირად, ცოტა ხნის
დეთაება განიდევნება მეფობისაგან.

„არა, მშვენიერო ბავშვო, — გაათავა ლაპარაკი
სინიდიძისმა, — არ შემოძლიან შენი გულისთვის შე-
ვურიგდევ ცხოვრების უსამართლოებას, არ შემოძლიან
მივიჩნიო შენი ალერსი და სილამაზე ქვეყნის სიწ-
მინდედ. შენ შხამავ ხალხის გულს, და კი არ უნ-
თებ წმინდა ცეცხლს. შენი გულისთვის მე არ ჩა-
ვაქრობ არც ერთ ჩირაღდანს.“

ახალგაზრდა ლამაზი ქალის ნაცვლად გამოვი-
და წარჩინებული მეცნიერი, მოხუცი, მალაღის,
სწორის შუბლით და ღრმად გამომეტყველი თვალე-
ბით. აუჩქარებლივ წარსდგა იგი წინ და სთქვა:

— შენ გინდა გაიგო რაში მდგომარეობს უმა-
ღლესი მიზანი სიცოცხლისა, რისთვისაც ღირს შრო-
მა, სიცოცხლე და ტანჯვა? თუ ნებას მომცემ, მე
ვიტყვი. ხილული ქვეყნისთვისებათა გამოძიება-
გამოკვლევა, შესწავლა ბუნებისა, მისი საიდუმლო-
ების ახსნა, — აი უდიდესი ბედნიერება და, თუ გინ-
და, უმაღლესი მიზანიც ჩვენი სიცოცხლისა. ჯერ

კიდევ ყველაფერი არ არის გამოკვლეული, მეც-
ნიერება არ არის ჯერ დამთავრებული, — მეცნიერე-
ბის გულისთვის იპატიე, შეიბრალე სიცოცხლე,
დაგვაცადე ჩვენ ავხსნათ ბუნების ყველა საიდუმ-
ლო, დავიპყრათ მისი ძალები!

სინიდიძისმა უპასუხა მოხუცს:

— გიცნობ შენ, აულელვებელო ქურუმო მეც-
ნიერებისა! გულსმოდგინებით თვალს ვადევნებდი
შენს ყოველივე ნაბიჯს: მთელ ღამეებს ვათევდი
შენთან ერთად შენს ლაბორატორიებში, მუზეუმებ-
ში და კაბინეტებში; შენთან ერთად ავდიოდი მთის
მწვერვალზედ, ჩავდიოდი მიწის გულში, მწყურ-
ვალი დავდიოდი გახურებულ უდაბნოში, ვიყინე-
ბოდი ყინულებში და თოვლში. მოწიწებით ვხედავ-
დი შენს მეცნიერულ აღმოჩინებათ, მაკვირვებდა
შენი ცოდნა და ძლიერება ბუნების ძალებზედ.

„მე მწამდი, შენი იმედი მქონდა; მეგონა შენ
წაიყვანდი კაცობრიობას ბედნიერებისაკენ, სიმარ-
თლისაკენ და ბოროტისაგან გაანთავისუფლებდი.
მაგრამ მწარედ მოვჭყუვდი!“

„შენ მეცნიერებით შემოიარე ქვეყნის ყველა
ადგილები, გაიგე ცის ვარსკვლავთა ვითარება, სისხ-
ლის მოძრაობა; შენ ამხსენი საიდუმლოება ზღვის
ძირისა და მიწის შუაგულისა; მაგრამ რისთვისაა
ყველა ეს, რა აზრია მთელი ამ ქვეყნიერების შე-
ნობისა, და ვინ არის მისი პატრონი, — შენ არ შე-
გიძლია ეს გამოიცნო. შენ დაუმორჩილე კაცს ბუ-
ნება, შენ მიეცი მას უფლება ელვაზე, ორთქლზე,
მაგრამ არ შეგიძლიან აჩვენო მას, საით მიმართოს
იმან თავის ძალა. შენი აღმოჩინებანი ხალხის ხელ-
ში არის როგორც ცეცხლი ბრმის ხელში: იმას
შეუძლიან იპოვიან გაანათოს და დაათბოს, მაგრამ
შეუძლიან დაწვას სხვაც და თავის თავიც. შენ არ
გაინტერესებს ის, თუ რას უზამს ხალხი შენს აღ-
მოჩინებას, რაზე მოიხმარს მას. შენ ერთნაირად
ამპარტავნობ აბჯარით ტყვისაგან თავის დასაცვე-
ლად, და ნაღმით აბჯარის დასაშლელად; შენ ერთ-
ნაირ გულსმოდგინებით ჰპოულობ გაზს სადგომე-
ბის გასანათებლად და გაზს ხალხის გასაწყვეტად
ომში.“

„შენ ამბობ: „დაგვაცადე, ყველაფერი გავი-
გოთ; შეგვიბრალე მეცნიერების გულისთვის“ — ო!

„რომელი მეცნიერებისთვის? უმაღლესი მეც-
ნიერება არის სიცოცხლის მეცნიერება. შენ იცი,

როგორ სცოცხლობს ნამცეცი, ქინკლა, პატარა ჭია; მაგრამ იცი, როგორ უნდა სცხოვრობდეს კაცი? შენ გაიგე, თუ მე, თქვენი სინიდისი, თქვენ უნივერსიტეტებში, მუზეუმებში და ბიბლიოთეკაში ისე ვეწვალები, როგორც უვიც ხალხში; თუ კი კაცი ნასწავლი წინანდებურად იქნება მტაცებელი, სუსტის შემავიწროებელი, უღმობელი თავის-მოყვარე, — რა სარგებელი შექნება შენი მეცნიერებიდან?

„შენ ვერ დაამზვიდებ ჩემს მწუხარებას. მე არ შემძლია ვსცნა შენი შრომა კაცისათვის უმაღლეს სიკეთედ.

„შენი ცოდნის სინათლის გამო მე არ გავაქრობ ჩემ ჩირალდნებს: ვერ მაჩვენე მე, რისთვის ღირს სიცოცხლე“.

ხალხიდან გაისმა ახალი ხმა:

— თუ შენ არ შეგიძლიან მიიჩნიო მეცნიერება ჩვენი სიცოცხლის სიწმინდედ, მაშ დასთანხმდი, რომ წინაშე ხელოვნებისა, წინაშე მხატვრობისა, წინაშე მუსიკისა — შენ მოსდრკები. მაგლობელი და საზოგადოდ მემუსიკე, საუცხოო ბგერით, მთელს თავის სულს გვიჩვენებს; სულ-განაბულნი მსმენელნი ათასობით ყურს უდებენ მას. მხატვარი თავის მადლიანის ნიჭით აცოცხლებს ცივს მარმარილოს, მკვდარ თიხას, სამარადისოდ ჰყოფს რკინით აზროვნებას; იმის ფერად საღებავებს გამოჰყავთ ცხოვრება ცოცხალ სახეებში. მისი ნახატები და ქანდაკება მართლაც სიწმინდეა ქვეყნისა; მათში ღვივის ღვთის ნაპერწკალი. მხატვარმა განახორციელა მათში თავისი სული; იმან, როგორც შემოქმედმა, თავის ნაწარმოებს შთაჰბერა უკვდავი სული.

— ხელოვნება! წმინდა ხელოვნება! — შესძახა ერთხმად ხალხმა. შეგვიბრალე ჩვენ ხელოვნების გულისთვის! შეჰხედე, რამდენი სურათების გაღლერვა და მუზეუმები გვაქვს! ჩვენ ვხარჯავთ დიდ-ძალ ფულს ქანდაკებაში და სურათებში; ჩვენ ვადიდებთ პოეტებს, მხატვრებს, მემუსიკეებს; ისინი ჩვენი დიდება და ამპარტავნებაა! შეგვიბრალე ხელოვნების გულისთვის!

— მე გთხოვთ, მიჩვენოთ, რა არის წმინდა და მაღალი თქვენს ცხოვრებაში, — უთხრა სინიდისმა; — თქვენ მისახელვებ ხელოვნებას; მაგრამ წმინდა უნდა სწმინდავდეს, მაღალი ამადლებდეს, როგორც სითბო ათბობს და სინათლე ანათებს.

ხელოვნების მსახური პირველად თითონ რატომ არ აჩვენებენ სიწმინდის მაგალითს და სიმართლის იდეალს? იმათ ნათლად გამოჰყავთ ცხოვრება სურათებზედ, თითქოს აცხოველებენ მარმარილოს და რკინის ქანდაკებათ. მაგრამ როგორ ცხოვრებას ხატავენ ისინი და შეაქვთ უსულო თიხაში და ქვაში? „სიცოცხლე თავის თავად ცოტად ღირს, — ამბობდა ძველი დროის ბრძენი, — იმისი ფასი არის დამოკიდებული იმ შინაარსზე, რომელიც ჩვენ შეგვაქვს მასში“. მე, თქვენი სინიდისი ვიტანჯები ადამიანის ცალიერი ცხოვრების გარყვნილებით, სიცუდით; და თუ ხელოვნება ამ სიცალიერეს, სიცუდესა და გარყვნილებას თვალნათლად წარმოადგენს თავის ნაწარმოებში, — მაშ რაღად უნდა მივიჩნიო მე იგი ქვეყნის სიწმინდედ და სიმაღლედ? თუ-კი ხორციელების სილამაზე, ცოცხალ ლამაზ ქალში განხორციელებული, ვერ მივიჩნიე სიწმინდედ, მაშ აღფრთოვანებული სიმღერა იმავე ხორციელებაზე, სურათი, ქანდაკება, — ხორციელი სილამაზის გამოხატულება, — რატომ იქნება წმინდა? გარეგნული სიმშვენიერე არ უმატებს ფასს შინაგან სიცალიერეს. ამისთვის მომეტებული ნაწარმოები ხელოვნებისა არის მხოლოდ გარეგნული დამშვენება ცხოვრებისა, და არა კეთილად გარდამქმნელი და ამამადლებელი მისი. ბევრი საგანი ამშვენებს თქვენს მუზეუმებს, მაგრამ მათი მნახველების ცხოვრება-კი ცოტათია დამშვენებული სიმართლითა და სიკეთით! არა, მე არ შემძლიან ჩავაქრო ჩირალდნები. ხელოვნება ძვირად ღირს ხალხისათვის, მაგრამ იმას არა აქვს ფასი ქვეყნის სიწმინდისა. ყველა ეს თავის-მოტყუებაა, გარეგნული გამშვენიერებაა შინაგანი სიღარიბისა, ხალხის სულიერი სიგლახაკისა. დროა გადავაგდოთ ცბიერება, აღარ შემძლიან მეტი მოთბენა ფარისევლოებისა და ტყუილისა.

„გადაავდეთ ჩირალდნები — მიუბრუნდა სინიდისი თავის თანამგზავრებს. დაე სიკვდილმა მოსპოს საუკუნოებით დამყარებული უსამართლოება!“

ახალგაზღვრებმა მალლა ასწიეს ჩირალდნებს. ბოროტის მომასწავებელი ცეცხლები აპრიალდნენ და განათეს გარშემო ხალხი, მოკული სასიკვდილე საშინელებით და სასოწარკვეთილების მწუხარებით. ხალხს ჩაუწყდა ხმა. ყველანი ელოდნენ დასასრულს. უცებ მოისმა ხმა:

— დაიცა! დაღუპვა ადვილია. იფიქრე, არ შეიძლება დაღუპულების ხსნა?

ამას ამბობდა ყველასათვის უცნობი ახლად მოსული. მისი მოუძღვრებელი პირისახე, დანაოქმებული შუბლი, ღრმა, დაფიქრებული გამომეტყველება—ამტიცებდნენ მასში სასტიკ ღვაწლს მარხვისას და ლოცვისას, დიდი ხნის შინაგან მოქმედებას, ღრმად ჩაფიქრებას, სულის სიწმინდეს და მშვიდობას. ხალხმა მაშინვე გაიწია და გზა მისცა მას. ბევრმა, იმედ-მოსულმა, დაუწყოს ძახილი:

— სთქვი! სთქვი! დაარწმუნე ის; უთხარი, რომ არის წმინდა რამე ქვეყანაზედ, რომ სიცოცხლე სჯობია სიკვდილს.

მოსული წარსდგა წინ და სთქვა:

— მე, ეს არის ეხლა მოვედი უდაბნოდან, სადაც რამდენიმე წელიწადი მარტოდ ვავატარე. მეც შენსავით დიდხანს ვიტანჯებოდი, როდესაც ვუყურებდი ხალხის უსამართლოებას და ბოროტებას. დაჩაგრულთა ცრემლები, როგორც გამდნარი ტყვია, ისე მეცემოდნენ გულზე; ხალხის თავხედური გარყვნილება მიწამლავდა სიცოცხლეს; სული მიგუბდებოდა საყოველთაო ბოროტებით, გამცემლობით და მონობით. მეტი ვეღარ მოვითბინე.

დავწყველე ბოროტება და წავედი უდაბნოში; მაგრამ მე არ დამიწყევლია ხალხი და სიცოცხლე; არ დამიწყებია ქვეყანა. ბევრი წლები მარტოდ ვავატარე ცხოვრების წიგნის, მაცხოვრის სიტყვების კითხვაში, და ვამბობ, რომ ქვეყნად არის სილიადე, რომ ცხოვრებაში უნდა იყვეს წმინდა. შენ გაჰკიცხე შენი სამსჯავროს წინაშე სილამაზეც მისი ს ამოვნებით, ამაყი მეცნიერებაც და ხელოვნება, — შენი მსჯავრი სამართლიანია. **ახეთებს, როგორიც ისინი არიან**, არ შეუძლიანთ ხსნა მოუტანონ ქვეყანას: სილამაზეს მოაქვს უშნო სიამოვნება, მეცნიერება ემსახურება სარგებლობას, ხელოვნება გარეგნულის მშვენიერებით ჰფარავს სულის სიღატაკეს. ამ ჭურჭლებში სდგას სასმელი არა დიდი ღირსებისა. ამიტომ, თუ გინდა სიკეთე ხალხისათვის, ნუ მოსწყლავ სიცოცხლეს, ნუ დაამტვრევ და ნუ შეიზიზღებ მის საუკეთესო ჭურჭლებს; შენ ამათში მხოლოდ განაახლე სასმელი. როგორც ქრისტე მაცხოვარმა კანას ქორწილში შესცვალა წყალი ღვინოთ, აგრეთვე შენც ქრისტეს იმავე ძალითვე შესცვალე ვითარება აწინდელი სილამაზისა,

სა, მეცნიერებისა და ხელოვნებისა. ეხლა სხეულის სილამაზე გასაგებია მხოლოდ სხეულისთვის; ის, როგორც ზეთი ცეცხლზედ, ალვინებს და ალვინებს უშნო ნდომას კაცისას. გააცისკროვნე სილამაზე სულის სიმშვენიერით, და მაშინ ბრწყინვალე უქმფინავი თვალები მშვენიერი სახისა გააღვიძებენ არა გულის-თქმას, არამედ სულის შეშთობილ საუკეთესო გრძნობებს.

„მეცნიერება სწავლობს ბუნებას და უმორჩილებს კაცს მის ძალებს; ის შეადგენს კაცის სიამაყეს და მოასწავებს მის დიდებას. შენ სხვა მიმართულება მიეც იმას. დაბადების პოეტი ამბობს: „ცანი უთხრობენ დიდებასა ღვთისასა.“ დაე მეცნიერებამ აუხსნას ხალხს ეს სილიადე ღვთის დიდებისა; დაე იმან ცხადად აუხსნას ხალხს გონიერობა ქვეყნის გაჩენისა, გააკვიროვს ჩვენი გონება ქვეყნიერების საოცარის წყობილებით, ჩაგვინერგოს მოწიწება უზენაესის არსების მიმართ. დაე, იმან აჩვენოს კაცს სილიადე უზენაესისა; მაშინ მეცნიერება გაუღვიძებს კაცს მაღალ გრძნობას, მაშინ თითონ იგი იქნება ქვეყნად მაღალი და წმინდა.

ხელოვნება გვიხატავს ცხოვრებას, მაგრამ, თუ ცხოვრება ცუდია, განა იმის დახატვა ღირს? განა აქვს აზრი იმის დახატვას ან ფერადის საღებავით, ან მარმარილოთი, ან რკინით? მხატვარი ზეგარდმო ნიჭით ცხებულო, უნდა სცდილობდეს, რომ აგვიწიოს ჩვენ ზევით, ალგვიმადლოს სული, გაგვიკეთილშობილოს გული. იმისი მიზანი უნდა იყვეს, გვიჩვენოს ცხოვრება ისე-კი არა, როგორც არის იგი, არამედ ისე, როგორც უნდა იყვეს. იმისთვის მისაწვდომია, ჩვენთვის მიუწვდომელი სიმაღლე სულისა; დაე ის ჩახვდეს, კარგად გაიგოს, — და ჩვენ გადმოგვცეს კეთილ-ხმიან ლექსად, თვალსაჩინო ნახატებში და ცხოველ სახეებში უმაღლესი სილამაზე ცხოვრებისა: სიმშვენიერე სიმართლისა, სიყვარულისა და სიკეთისა.

„და მაშინ მართლაც წმინდა იქნება ხელოვნება. ხელოსანი ძვირფასი იქნება ქვეყნისათვის იმიით, რომ კეთილ გრძნობებს აღუგზნებს ხალხს. მაგრამ სხვას რომ გაუნათოს, უნდა თითონ ჰქონდეს სინათლე, თორემ „როგორ იქნები წინგამძლო, თუ-კი გზა არ იცი?“

„ხოლო გზა ნამდვილი ცხოვრებისა შეუძლიან კაცს ისწავლოს იმისგან, ვინც თავის ჯიშზე სთქვა;

„მე ვარ გზა, ჭეშმარიტება და ცხოვრება.“ მხოლოდ ამ გზაზედ შეიძლება ცხოვრების ნამდვილი ფასის გაგება; და აი ვასწავლოთ ხალხს, ქვეყანას, ახალი გზა.

„კაცობრიობის წინანდელმა ცხოვრებამ დიდად განგარისხა. შენ, შეწუხებულს ხალხის სინიღისს, იმედ-გადაწყვეტილს, რადგან ვერ ჰპოვეს ქვეყნად მალალსა და წმინდას, განგიზარახავს გასწყვიტო მთელი კაცობრიობა. ტყუილად! მოიგონე ხალხის მიერ ჯვარცმული ძე ღვთისა. იგი გეთსამანიის ბაღში განიცდიდა მეტს ტანჯვას, ვიდრე შენ; მაგრამ მაინც გოლგოთაზე-კი არ სწყევლიდა ხალხს, არამედ ლოცულობდა მათთვის.

„მაღალი და წმინდა არის ქვეყნად, ეს — სიმართლე და სიყვარული ქრისტესი. და შენ, სინიღისსო, ჩააქვრე შენი საზარელი ჩირაღდნები და იმათ ნაცვლად აანთე სახარების სანთელი; მითი ჩამოდი მაგ ამაღლებულ ადგილიდგან და მიდი ამ უგუნურ ხალხში; უბოროტოდ, უსაყვედუროდ ჩაიმარხე შენს გულში მწუხარება, და გაუნათე თვითეულს მათგანს დაბნელებული სული. თუ ერთი ადგილიდგან განგდევნეს, მიდი მეორე ადგილს. დამიჯერე, უბინაოდ არასოდეს არ დარჩები.“

მეუდაბნოემ გაათავა ლაპარაკი, აღმოსავლეთისკენ ცამ მტრედის ფრად ირაყრავა. განთიადი უკვე დაიწყო. განთიადთან ერთად, მეუდაბნოეს სიტყვების შემდეგ, სინიღისს გაუნათდა შეწუხებული პირისახე. იმან ჩააქრო საშინელი ჩირაღდნები, აანთო წმინდა ზეთის კანდელი, ჩამოვიდა ამაღლებულის ადგილიდან და მაშინვე შეერია და დაიმაღლა ხალხში...

მკითხველო! თუ რომ ხან-და-ხან გაიგონებ თუნდაც სუსტ ხმას გულის ძგერისას, ყური ათხოვე იმას: ის ქვეყნიური ტანჯული — სინიღისის ხალხისა — გთხოვს თავშესაფარს. გაუხსენ იმას სული, და მიიღე თუნდ დროებით მაინც ღვთის სტუმარი!..

მღ. იოანე ლუკიანოვი.

სურნალ-გაზეთი „მოდერნი“

ოფიციალური სწობა

დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისა და იუსტიციის მინისტრის მოკვლის განზრახვაზე

ბოლოს დროს ცნობები იყო მიღებული, რომ სოციალისტ-რევოლიუციონერების პარტიას გადაეწყვიტა მოკვლა დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისა, იუსტიციის მინისტრისა, შჩეგლოვიტოვისა და უმაღლეს მთავრობის რამდენისამე სხვა წარმომადგენელისა; იმ ბოროტ-მოქმედების ასრულება დავალებული ჰქონდა იმ პარტიის ორგანიზაციას, რომელიც „ჩრდილოეთ ოლქის მფრინავ მებრძოლ რაზმის“ სახელს უწოდებდა თავის თავს. შემდეგ აღმოაჩინეს, რომ „მფრინავ რაზმის“ წევრი ზვერაძენი დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის სასახლესა და იუსტიციის სამინისტროს შენობას. სამი მათგანი ნ თებერვალს იუსტიციის სამინისტროს გასავალ კარებთან დამდგარიყო და შჩეგლოვიტოვის გასვლას ელოდებოდა, მაგრამ მინისტრი წინაღვე გააბრთხილეს და იმ დღეს სახლიდან აღარ გამოსულა. 7 თებერვალს მფრინავ რაზმის წევრი ხელახლად გაჩნდნენ იმავე სახლების რაიონში, ამიტომ პოლიცია ყველა შენიშნულ პირების დატუსაღებას შეუდგა. პეტერბურგის სხვა და სხვა ადგილებში, უმთავრესად ხსენებულ ადგილების ახლო, დაატუსაღეს, პირველი, — ქალ. ჩიტის მოქალაქე ლევ სერგეის ძე სინეგუბი, რომელსაც ტანისამოსს ქვეშ ძლიერი ასაფეთქებელი მანქანა უპოვეს, მეორე — ლილია ავგუსტის ასული სტურე, რომელიც შეეცადა დამალვას და პოლიციელებს უნაყოფოდ ესროლა ბრანინგის სისტემის რევოლვერი, მესამე — პერმის გუბერნიის გლეხის ქალი ანნა მიხეილის ასული რასპუტინა, რომელსაც სახელურში უპოვეს სასროლი ყუმბარა. ამნაირივე სახელურში რასპუტინას ჰქონდა ნ თებერვალსაც, როცა იუსტიციის მინისტრის სადგომთან მდგარიყო. მეოთხე — უცნობი კაცი, რომელსაც ამნაირივე ყუმბარა ჰქონდა და თავის თავს იტალიის ქვეშევრდომის მართო კალვინოს სახელი უწოდა; გაჩხრეკის დროს ამას აღმოაჩნდა პასპორ.

ტი იტალიაში ქალ. პორტომარკოს პრეფექტის მიერ მიცემული, სახელმწიფო საბჭოსა და სათათბიროში შესასვლელად საჭირო მოწმობა, რომ კალვინო იტალიურ გაზეთების „ლა ვიტა“ და „ილ ტემპოს“-ს კორესპონდენტად იყო, ამნაირივე მოწმობა იტალიის აქაურ საელჩოსა და ხსენებულ გაზეთების რედაქციების ბლანკზე, აგრეთვე რამდენიმე შენიშვნა და წერილი იტალიურსა და რუსულს ენებზე. მეხუთე — ტურუხანის ოლქიდან გაქცეული სერგეი გაბრიელის ძე ბარანოვი, რომელიც წინა დღეს იუსტიციის მინისტრის გამოსვლას ელოდებოდა. იგი შეიარაღებული იყო ბრაუნინგის სისტემის რევოლვერით. მეექვსე უცნობი ქალი, რომელიც თავის თავს რევოლიუციონურ სახელს კისხავს უწოდებდა. ამ ქალმა პოლიციის სამმართველოში რევოლვერით დასჭრა „გოროდოვოი“. მეშვიდე — ვიატის გუბერნიის გლეხი ალექსანდრე ფილეპეს ძე სმირნოვი; ამანაც დატუსადების დროს ორი პოლიციელი დასჭრა; იმის სადგომში იპოვნეს ორი ყუმბარა და პოლიციელის სრული ტანისამოსი. მერვე — ტეხნიკი პეტრე კონსტანტინეს ძე კონსტანტინოვი, რომლის სადგომიდან წამოიღეს თუნუქა თეთრის მქუხარე ვერცხლის წყლის 27 კაფსულით, ორი ამფეთქებელი გოგირდის სიმყავივი, ბერტოლეტის მარლით და შაქრით და ქამარი მქუხარე ვერცხლის წყლის გილზებით. მეცხრე — პორუჩიკის ქალიშვილი ვერა ლეონიდის ასული სანჩევსკაია; რომლის სადგომში აღმოჩნდა ორი არა ლეგალური პასპორტი, გატენილი ბრაუნინგი ორის მარქათა ბუდით, ოფიცრის ტემლაკი, ნაირ-ნაირი ნივთები, ბომბის საკეთებლად საჭირონი, ქუდი იუსტიციის სამინისტროს ნიშნით, პეტერბურგის ორი პლანი შენიშვნებით. მეათე — პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტი ათანასი ივანეს ძე ნიკოლაევი.

პოლიციის მიერ გამოძიების დროს კონსტანტინოვმა და უცნობმა კისამ დაამოწმეს, რომ ხსენებულ მფრინავ მებრძოლ რაზმს მიზნად ჰქონდა დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისა და იუსტიციის მინისტრის მოკვლა; რაზმის წევრთ მოლაპარაკება ამ ბორტმოქმედების შესახებ გამართული ჰქონდათ იანჩევსკაიას სადგომში, სადაც დროებით ინახებოდა ფინლანდიიდან მოტანილი ყუმბარები. უცნობმა ქალმა დაუმატა ამას, რომ 6 თებერვალს იუსტიციის მინისტრის მოკვლას ვაპირე-

ბდი რევოლვერითაო, და ეს განზრახვა მხოლოდ იმიტომ ვერ ავასრულე, რომ მინისტრის ეტლში ჩახდნენ ვიღაც ქალები და არა მინისტრიო.

დანარჩენ ბრალდებულთაგან რასპუტინამ, სტურემ, სმირნოვმა, კალვინომ და სინეგუბმა უჩვენეს, მონაწილობას ვიღებდით მებრძოლ რაზმშიო. რასპუტინამ ამას გარდა განაცხადა, რომ ხელმწიფის მოკვლის განზრახვა არა გვქონიაო, დანარჩენთ კი ყოველ ჩვენებაზე უარი სთქვეს, როგორც ამ კითხვაზე, ისე საქმის არსებით მხარეზე.

გამოიკვა აგრეთვე, რომ ყველა ბრალდებულთ დიდი საიდუმლო მისვლა-მოსვლა ჰქონიათ ერთმანერთთან. რასპუტინასა, კალვინოსა და სინეგუბს ხომ ყუმბარები უბოვეს, გასინჯეს და აღმოჩნდა, რომ პირველი ყუმბარა იწონიდა — 8 გირვან., მეორე — 6¹/₂ გ., მესამე — 8 გირვან.; ყუმბარები გატენილი იყო ელექტროდინამიტით და ამფეთქებელიც თავის ადგილზე იყო დამდგარი.

ხსენებულ პირთა საქმე პეტერბურგის სამხედრო საოლქო სასამართლოს გადაეცა ომის დროის წესების ძალით გასარჩევად. 14 თებერვალს სასამართლოს მიერ საქმის გარჩევის დროს ბრალდებულთ რასპუტინამ, სტურემ, სმირნოვმა, კალვინომ, ბარანოვმა, სინეგუბმა და კისამ განაცხადეს, რომ „ჩრდილოეთის მფრინავ მებრძოლ რაზმის“ წევრები ვიყავით, ეს რაზმი ემზადებოდა მინისტრ შჩეგლოვიტოვის მოსაკლავად, ხოლო ყველანი უარს-ჰყოფდნენ დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის მოკვლის განზრახვას; რასპუტინამ განაცხადა, პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა თავის რწმუნებულის საშუალებით წინადადება მოგვცა ამ საქმეს შევდგომოდით, მაგრამ ჩვენ არ დავსთანხმდითო. კერძოდ ბარანოვმა განაცხადა, ვიცოდი, რომ მინისტრის მოკვლის განზრახვა ჰქონდათ, მაგრამ პირადად მონაწილეობა არ მიმიღია ამ საქმეში, მინისტრის კარებზე მხოლოდ ცნობის-მოყვარეობით ვიდექიო; სინეგუბმა განაცხადა, 7 თებერვალს ყუმბარა უნდა მესროლა შჩეგლოვიტოვისთვის, მაგრამ 6 თებერვალს არა ვყოფილვარ იმ ადგილას, სადაც მოკვლა იყო განზრახული. ბრალდებულმა კისამ იარაღით წინააღმდეგობაზე ჩვენების მიცემა არ მოისურვა. ბრალდებულთ სტურემ და სმირნოვმა, რომელთაც ასეთივე ბრალდება წარუდგინეს, განაცხადეს: პირველმა — არა მქონდა განზრახვა პოლი-

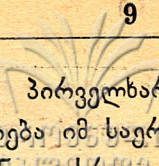
ციელისათვის მესროლა, მხოლოდ ნიშნის მიცე-
მა მინდოდა, მაგრამ ბრძოლის დროს ხელი ამიციდა
და ტყვია სხვა მხარეს გავარდაო; მეორემ— აგენ-
ტებს იმიტომ ვესროლე, რომ ამას ჩემ მოვალეო-
ბადა ვსთვლიო. იანჩევსკაიამ და ნიკოლაევმა სრუ-
ლიად უარპყვეს თავიანთი მონაწილეობა ამ საქმე-
ში. კონსტანტინოვმა განაცხადა: სოციალისტ-რე-
ვოლიუციონერების მებრძოლ რაზმს ვეკუთნოდი,
ჩემ ნაცნობ ქალთან იანჩევსკისთან დავიარებოდი,
იმასთან გავიცანი ნიკოლაევი, რომელიც ამავე პა-
რტიას ეკუთვნის. როცა იანჩევსკაიაც პარტიის
წევრად გახდა, მაშინ იმასთან იმართებოდა კრებე-
ბი, რომლებზედაც სხვათა შორის დაიარებოდა სე-
რგეი ბარანოვი. წარსულ წლის შემოდგომაზე ბა-
რანოვმა სთქვა, ჩრდილოეთის ოლქის მებრძოლ
რაზმს ვეკუთვნიო, და წინადადება მომცა, ორგა-
ნიზაციაში შემოდიო, რაზედაც დავსთანხმდი და
როგორადაც რაზმის წევრი, ვინახავდი ორგანიზა-
ციის მიერ დამზადებულ ასაფეთქებელ მასალას და,
სხვათა შორის, იანჩევსკაიას სადგომში ოთხი ყუმ-
ბარა ვნახეო. კონსტანტინოვის სიტყვით, მებრძოლ
ორგანიზაციას ეკუთნოდნენ ლილია სტურე, ალე-
ქსანდრე სმირნოვი, უცნობი ქალი კისა, რასპუტი-
ნა და ბარანოვი. ბარანოვისაგან კონსტანტინოვმა
შეიტყო, რომ ორგანიზაციამ განიზრახა დიდის
მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძისა და იუსტი-
ციის მინისტრის მოკვლა და რომ ამ საქმეში სხვათა
შორის მონაწილეობა უნდა მიეღოთ ბარანოვს,
სმირნოვს და კისას, მაგრამ კონსტანტინოვი ამხა-
ნავად არ მიუღიათ და შეთქმულების საქმე დაწ-
ვრილებით არ გაუზიარებიათ მისთვის. ბრალდებუ-
ლი, რომელიც თავის თავს კალვინოს უწოდებდა,
თავისუფლად, მხოლოდ ცოტაოდენის აქცენ-
ტით, ლაპარაკობდა რუსულს, უარი უთხრა სასა-
მართლოს და თავისი გვარი, შთამამავლობა და
ქვეშევრდომობა არ გაუმჟღავნა. როცა განაჩენი
გამოუცხადეს და თავმჯდომარემ მეორედ ჰკითხა
იგივე, კალვინომ კიდევ უარი მიუწო.

სამოსამართლო გამოძიების მიერ აღმოჩენილ
საბუთების და ბრალდებულთ ჩვენების ძალით სამ-
ხედრო-საოლქო სასამართლომ სცნა ყველა ბრალ-
დებულნი დამნაშავედ იმაში, რომ ისინი ეკუთვნო-
დნენ ბოროტ-მოქმედ საზოგადოებას, სახელად
„სოციალისტ-რევოლიუციონერების პარტიის ჩრდი-

ლოეთ ოლქის მტრინავ მებრძოლ რაზმს“, რომელ-
საც მიზნად ჰქონდა მთავრობის უმაღლეს წარმო-
მადგენელთა დახოცვით რუსეთის აწარსებულ წეს-
წყობილების ძალით დამხობა და მის მაგიერ დემო-
კრატიულ რესპუბლიკის დაწესება, რისთვისაც სა-
ზოგადოებას ჰქონდა დამზადებული ასაფეთქებელი
ყუმბარები და იარაღის საწყობები. ამას გარდა
იგივე პირები, იანჩევსკისა, კონსტანტინოვისა და
ნიკოლაევის გარდა, დამნაშავედ იცნეს იმაში, რომ
თავიანთ მიზნის მისაღწევად განიზრახეს მოკვლა
გვარდიისა და პეტერბურგის სამხედრო ოლქის უფ-
როსის დიდის მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის
ძისა და იუსტიციის მინისტრის შჩეგლოვიტოვისა,
მაგრამ თავიანთი განზრახვა მხოლოდ მათგან დამო-
უკიდებელის მიზნებისა გამო ვერ შეასრულეს.
ამის გამო სასამართლომ მიუსაჯა ლევ სინეგუზსა,
ალექსანდრე სმირნოვსა, კალვინოსა, ანნა რასპუ-
ტინასა, ლილია სტურესა, სერგეი ბარანოვსა და
უცნობ ქალს კესას—სიკვდილით დასჯა დაბრჩო-
ბით, ხოლო ბრალდებულთ ვერა იანჩევსკაიას, პეტ-
რე კონსტანტინოვსა და ათანასი ნიკოლაევის კა-
ტორგა: იანჩევსკაიას 10 წლით, კონსტანტინოვსა
და ნიკოლაევის 15 წლით. ეს განაჩენი უკვე დამ-
ტკიცებულია სათანადო წესით და აღსრულებულ
იქმნა, მხოლოდ იანჩევსკაიას კატორგის ვადა ხუთ
წლამდე შეუმცირეს. („ისარი“).

სახელმწიფო სათათბირო

დეპუტატები ხელმწიფესთან. 13 თებერვალს
304 დეპუტატი სახელმწიფო სათათბიროსი საგანგე-
ბო მატარებლით ცარსკოე სელოს გაემგზავრა. სა-
სახლეში ისინი დიდ დარბაზში დამწყვირვეს იმ
გუბერნიების მიხვედით, რომელთა წარმომადგენლე-
ბათ არჩეულნი არიან. ნაშუადღევს 2 ს. 30 წუთ-
ზე დარბაზში შევიდა ხელმწიფე იმპერატორი. დე-
პუტატები „ურა“-ს ძახილით მიეგებნენ. ხელმწიფე
მიესალმა მათ და შემდეგი სიტყვებით მიმართა:
„მხიარული ვარ, რომ ჩემთან გხვდავთ თქვენ, და ვი-
სურვებ თქვენ მუშაობის წარმატებას, რომელიც,
როგორც სჩანს, ნორმალურ კალაპოტში ჩადგა ენ-
ლანდელს სათათბიროში. გახსოვდეთ, რომ მე მო-
გიწვიეთ რუსეთისათვის საჭირო კანონების შესა-
მუშავებლად და აგრეთვე იმისთვის, რომ დამეხმა-

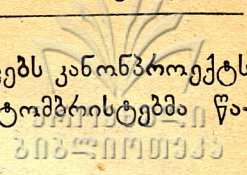

როთ წესიერებისა და სამართლიანობის დამყარების საქმეში. ყველა იმ კანონ-პროექტებიდან, რომელნიც ჩემის განკარგულებით, წარმოედგინა სათათბიროს, უფრო მნიშვნელოვანად მე ვსთვლი გლეხთა მიწათმფლობელობის საქმის გასაუმჯობესებელ კანონ-პროექტს და ამასთანავე გაგახსენებთ იმას, რაც არა ერთხელ აღმინიშნავს: არასოდეს არ მოვიწონებ ისეთ კანონს, რომელიც ვისიმე კერძო საკუთრების უფლების დარღვევა იქნება. საკუთრების უფლება წმინდა უნდა იყოს და მტკიცედ უნდა იქმნას უზრუნველყოფილი კანონებით. ვიცი, რა აზრითა და გრძობით მოსულხართ ჩემთან. რუსეთი იზრდებოდა და ძლიერდებოდა მრავალ წლების განმავლობაში იმიტომ, რომ რუსებს მხურვალედ სწამთ ღმერთი, ერთგულნი არიან მეფეებისა და უსაზღვროდ უყვართ თავისი სამშობლო. სანამ ეს გრძობანი ასულდგმულებენ ყოველ რუსს, რუსეთი ბედნერი იქნება და ძლიერი. თქვენთან ერთად ვევედრები ღმერთს, რომ ეს გრძობანი მუდამ ცოცხალნი იყვნენ რუსთა გულში და რომ ბედნიერების მზემ გაანათოს ჩვენი ძლიერი ქვეყანა“. ხელმწიფის ამ სიტყვას დებუტატები „ურას“ ძახილით მიეგებნენ. დარბაზში ამ დროს შემოვიდნენ დედოფალი და მემკვიდრე ცესარევიჩი. ისევ „ურა“ გაისმა. ხელმწიფე, დედოფალი და მათ შუაში მდგომი ცესარევიჩი მივიდნენ დებუტატებთან, ჩაუარეს მათ და ბევრს მათგანს ხელმწიფე ესაუბრა. შემდეგ მათი უდიდებულესობანი დარბაზიდან გავიდნენ. დებუტატებს საუზმე გაუმართეს, რომლის დროს ხელმწიფის, დედოფლის, მემკვიდრის და მთელ სამეფო ოჯახის სადღეგრძელო დალიეს. პეტერბურგს დაბრუნებისას დებუტატებმა ყაზანის საკათედრო ეკლესიაში სამადლობელი პარაკლისი გადაიხადეს. (პ. დ. ს.)

გარეშე პოლიტიკა. 27 თებერვლის სხდომაზე სახ. სათათბიროს პირველად ჰქონდა კამათი გარეშე პოლიტიკაზე. მორიგი საკითხი იყო—იაპონიაში რუსეთის სადიპლომატო მისიის სრულ უფლებიან საელჩოდ გადაქცევა. საკითხის შესახებ საყურადღებო სიტყვები სთქვეს: ოქტომბრისტების ლიდერმა გუჩკოვმა, გარეშე საქმეთა მინისტრმა იზვოლსკიმ და კადეტთა ლიდერმა მილიუკოვმა.

გუჩკოვი, ოქტომბრისტების ფრაქციის სახელით, მიემხრო მთავრობის პროექტს და განაცხადა:

იაპონიაში ჩვენი მისიის გადაქცევა პირველხარისხიან საელჩოდ სრულიად შეეფერება იმ საერთაშორისო როლს, რომელსაც იაპონია ასრულებს, როგორც პირველ-ხარისხიანი სახელმწიფო; შეეფერება აგრეთვე იმ სერიოზულ ინტერესებს, რომელიც რუსეთს აქვს შორეულს აღმოსავლეთში. ამიტომ ფრაქცია იმის მომხრეც არის, რომ გადიდებულ იქმნას იაპონიაში საელჩოს შტატი, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ელჩის წლიური ჯამაგირი 50 ათასი მანეთი იყოს და არა 60 ათასი, როგორც მთავრობის პროექტშიაო. შემდეგ გუჩკოვი შეეხა შორეულ აღმოსავლეთის საქმეებს. ბოლოს დროსო, სთქვა მან, აღმაშფოთებელი მითქმა-მითქმამა შორეულ აღმოსავლეთის საქმეების შესახებ. თუმცა მთავრობანი (რუსეთისა და იაპონიისა) ერთხმად მოწმობენ, რომ სრული მშვიდობიანობა იქ უზრუნველყოფილიაო, მაგრამ პრესა და კერძო პირნი სხვა ცნობებს გვაწვდიან და ეს იწვევს სრულიად სამართლიანს მღელვარებას. ცნობები ამბობენ, რომ იაპონიამ დაიპყრო არა მარტო კორეა, არამედ მანჯურიაცა და რამდენადმე მონგოლიაცა; საზოგადოდ იაპონია ჩქარის ნაზიჯით მიდის წინ და იმორჩილებს ჯერ ეკონომიურად, მერე კი პოლიტიკურად მთელ შორეულ აღმოსავლეთს. ჩინეთის სახელმწიფო მოღვაწენი ძალიან აღშფოთებულნი არიან ამით და ამბობენ, თუ ასე გაგრძელდა იაპონიის წინსვლის საქმე, ჩინეთი აუცილებლად დაირღვევაო. ესეთი მდგომარეობა საქმისა ბუნებრივად გვადლევეს ყველას და კარგი იქნება მთავრობამ გადმოგვეცეს თავისი აზრი შორეულ აღმოსავლეთის შესახებ. უნდა დავსძინოვო, სთქვა ბოლოს გუჩკოვმა, რომ არავის რუსეთში არ მოსდის აღბად თავში შურისძიებისა და სამაგიეროს გადახდის აზრი; მაგრამ ყველას გვესმის, რომ რუსეთი მტკიცედ დაიცავს იმას, რაც დღეს დარჩა შორეულს აღმოსავლეთში; არც ერთ ჩვენს ინტერესს, ჩვენი სამფლობელოს ერთ გოჯსაც აღარ დავუთმობთ ამიერიდან ჩვენს მეზობლებს (ძლიერი ტაშის ცემა). ჩვენი ქვეყანა მსწრაფლად მიდის დამშვიდების გზაზე და ეს იმას ჰნიშნავს, რომ ახლა უფრო გამარჯვებით შეგვიძლია ჩვენის ინტერესების დაცვა. მთავრობამაც იცოდეს, რომ ჩვენ მზადა ვართ ყოველ მსხვერპლისა და დახმარებისთვის, თუ ამას საჭიროება მოითხოვს... გუჩკო-

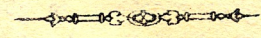
ვის ამ პატრიოტულ აღფრთოვანებას სათათბიროს შემრავლესობა დიდის თანაგრძობით ეგებება.

გარეშე საქმეთა მინისტრი თანხმობას აცხადებს ოქტომბრისტების შესწორებაზე და შემდეგ გრძელ სიტყვაში განმარტავს საქმეთა მდგომარეობას შორეულ აღმოსავლეთში. მინისტრი ამტკიცებს, რომ რუსეთს მაინც და მაინც არაფერი დაუკარგავს იქ: სამხრეთი სახალინი ბუნებრივად იწეოდა იაპონიისაკენ; გეოგრაფიული და ეკონომიური პირობებით ამ კუნძულის ნახევარი უთუოდ იაპონიისა უნდა ყოფილიყო. რაც შეეხება მანჯურიასა და ლიაოდუნს, ამათ დასაჭერად რუსეთს ძალა არ შესწევდა მაინცაო. ხოლო რაც რუსეთის სამფლობელოს შეადგენდა საუკუნოებით, ის ხელუხლებელად დარჩა და იაპონია არც-კი გვედავება იმაზეო. შემდეგ მინისტრი აღნიშნავს, რომ ომის შემდეგ მეგობრული კავშირი დამყარდა რუსეთსა და იაპონიას შორის, რაც რამდენიმე ტრაქტატით უზრუნველ-ყოფილიაო. გარდა ამისა შორეულ აღმოსავლეთში მშვიდობიანობის გამეფების თავდებია ჩვენი კავშირი საფრანგეთთან და ხელ-შეკრულება ინგლისთანაო.

მილიუკოვი, კადეტთა ფრაქციის სახელით, კმაყოფილებას აცხადებს იმის გამო, რომ გარეშე საქმეთა მინისტრი წარსდგა სათათბიროს წინაშე და უცხოეთის პოლიტიკაზე ცნობები გაუზიარა სახალხო წარმომადგენლობას. „რუსეთის დიპლომატია უნდა დაემყაროს საზოგადოებრივ აზრს. რუსეთს არ უნდა ომის განახლება, მას არ სურს სამაგიეროს გადახდა იაპონიისათვის. ჩვენ გვრწამს, რომ მინისტრის გამოსვლა შემდეგშია ც სათათბიროს წინაშე იხსნის ჩვენ დიპლომატიას იმათ გავლენისაგან, ვინც პასუხისმგებელი არაა, მაგრამ კულისებს უკან ყოველთვის ერეოდა უცხო საქმეების მართვაში (ტაშის ცემა). შორეულ აღმოსავლეთში ოპტიმიზმისათვის ჯერ დრო არ დამდგარა; ხოლო თუ იმ მიზეზით, ვითომ შ. აღმოსავლეთში მშვიდობიანობა უზრუნველყოფილია, ახლობელ აღმოსავლეთში დავიწყებთ აგრესიულ პოლიტიკას, ახალ-ახალ ავანტიურობას თავიდან ვერ ავიცდნეთ.“

ჩხეიძე ს.-დ. მხრით აცხადებს, რომ ეს ფრაქცია წინააღმდეგია კანონპროექტისა და ჰსურს დაასაბუთოს ეს მათი აზრი, მაგრამ თავმჯდომარე ნების არ აძლევს.

ბოლოს სათათბირო ამტკიცებს კანონპროექტს იმ შესწორებით, რომელიც ოქტომბრისტებმა წარუდგინეს.

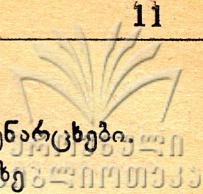

X მწარე ფიქრები.

გაზეთ „ისარ“-ში წავიკითხეთ შემდეგი საყუარდლებო ამბავი: „სახარების მოყვარულთა წრე-გვთხოვენ დავებქდოთ: „მასწავლებელ ქალთა საზოგადოებასთან შესდგა სახარების კითხვის მოყვარულთა წრე, რომელსაც აზრად აქვს პირველ წყაროდან შეისწავლოს ქრისტიანული სიბრძნე. წრეში მიიღებიან ყველანი, სარწმუნოების განურჩევლად. ვისაც აინტერესებს ეს საგანი, მათ იწვევენ მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების სადგომში (პუშკინის ქ., შ, ერევნის მოედანი), სამშაბათს, 19 თებერვალს, საღამოს 7 საათზე. სურვილისამებრ სახარების შესწავლა იქნება ქართულად. შესვლა უფასოდ შეიძლება.“

მართლაც რომ შესანიშნავი ამბავია. წარმოიდგინეთ ჩვენი საზოგადოება, განსაკუთრებით ქალები, დღეს დაწინაურებულან სხვა განათლებულ ხალხებთან შედარებით. სახარების მოყვარულთა წრე ჯერ არ დაარსებულა არც ევროპაში და არც ამერიკაში. სწორედ წაასწრეს წინ „განათლებით“ ამერიკელებს ჩვენებმა! ყურები გამოუჭედეს ჩვენმა „ფილოსოფოსებმა“, რომ სახარება გასწორებულია, თორემ ქრისტესაგან სრულებით სხვა სახარება იყო. მღვდლებმა გაასწორეს თავის სასარგებლოდ, თორემ ისე არ იყო დაწერილი, როგორც ეხლა არისო. თბილისის „წრეს“ ყურადღება მიუქცევია ამ სერიოზულ კითხვისათვის და მოუწადინებია პირველ წყაროდან შეისწავლოს ქრისტიანული სიბრძნე! ამას რაღა სჯობიან! როგორც სჩანს, დიდი იმედი არა ჰქონებიათ თავის თავისა და ამისათვის განუზრახავთ, ამ წრეში ჩასაწერად მისცენ ნება ყველას, არა მარტო ქრისტიანებს, არამედ ურიებს, თათრებს და ცეცხლის თაყვანის მცემლებსაც. „ყველას მივიღებთ სარწმუნოების განურჩევლადო“. ალბად, რასაც ჩვენი თბილისის „სახარების მოყვარულნი“ ვერ გაიგებენ ქრისტიანულ სიბრძნისას, იმას სხვა სარწმუნოების წევრები შეატყობინებენ... ვი გიგანა

ვი გიგანა
3/23

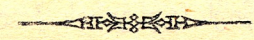
პირველი სხდომა თბილისის „განათლებულ ქალების წრეს“ დაუნიშნავს 19 თებერვალს.

19 თებერვალს შეკრებილან კიდევ და მსჯელობა ჰქონებიათ. აი რასა სწერენ „ისარ“-ში ამ წრის მსჯელობის შესახებ 19 თებერვალს:

„პირველი სხდომა ამ წრისა, 60 ქალისა და კაცის თანადასწრებით, მოხდა 19 თებერვალს ტფ. მასწავლებელ ქალთა საზოგადოების დარბაზში. ერთ-ერთ ინიციატორის ქ-ნ ე. ნაკაშიძის მეთაურობით. კრება პირდაპირ შეუდგა მათე მოციქულის სახარების კითხვას. დაიწყეს კითხვა პირველი თავის მე-18 მუხლიდან. დიდი კამათი გამოიწვია იმ მუხლმა, რომელიც შეეხება ქრისტეს დაბადებას. კრების ერთი ნაწილი ამტკიცებდა, რომ სახარების ამ ადგილს გონებით ვერ მივსწვდებით და უნდა ვირწმუნოთ ის, რაც იქ მოხსენებულია. მეორე ნაწილი-კი ამბობდა, რომ ქრისტე კაცი იყო და დაიბადა ისე, როგორც ყველა ადამიანი იბადებაო. წრის შემდეგი კრება პარასკევს, 22 თებერვალს მოხდება.“

როგორც ხედავს მკითხველი, ეხლავე გაყოფილა აზრი ამ განათლებულ ქალბატონთა წრეში. მალე დანიშნეს კრება, მაგრამ მეორე კრებაზე როგორ გადასწყვიტეს ეს კითხვა, ჯერ არავინ არ იცის... ამბობენ, რომ შესაძლებელია, საჭირო შეიქნეს ი. გ-ს მიწვევა და იმედია, საღვთის-მეტყველო საგნებში, დაეხმარება ამ შესანიშნავი წრის წევრებს. სამწუხაროა, რომ ამ ქალების წრეში წევრობა აკრძალული აქვსთ სამღვდლო პირებს, როგორც დაინტერესებულ პირთ, რადგან სახარების „დამახინჯებას“ სამღვდლოებას აბრალებენ... მოვიცადოთ და შევიტყოთ რა გამოვა რისაგა...

სოფლის ხუცესი.

მკლოვან გზაზე.

მინდა რომ მოვსხლტდე სოფლის ხელიდან, მალე საფრენად გავშალო ფრთები, ამოაგების ხედვით მომყვარი უკვდავის წყაროს სმად აღვიგზნები; აღარ ისვენებს ამჟამ აზრი, მსურს რომ მსოფლიოს გავავლო გზები,

მაგრამ ამაოდ, დაღმართ მდინარე კვლავ წყვიდადს უფსკრულს დავენაცხები, ღონემიხილი სოფლის კალთაზე გრძნობათ მორევში ჩავიძირები და მწუხარების ფიქრთა ზვირთებ ქვემოლნავ უკრავენ გულის სიმები.

აღშაფრენისგან დაღმა ვრდომილი სული წუხდება, შავად მკვენსარე; ირვლივ ეხვევა მწარე ფიქრები გულის კამარას მიმომდინარე.

გონების ლტოლვა აღტყინებული ბნდება, ჰორიზონტს ჩავსვენება, ბნელდება გულის არე-მიდამო, მის სიხარული და მის შევენება.

დღენი კი სოფლის მირბიან გრილად, ჟამი სოფლისა სწრაფად მშორდება, და ცარიელი ჩემი ცხოვრებაც საფლავის კარებს უახლოვდება.

ონოფრე მწირი

უზრნალ გაზეთებიდან

სპარსეთისა და ოსმალეთის დავა. ოსმალეთის კომისიამ განაცხადა, ჩვენი მოვალეობა გათავებულად მიგვაჩნიაო, და გადასწყვიტა, 16 თებერვალს ურმია მიატოვოს.

მიანდაბიდან იუწყებიან, ოსმალეთის ჯარისა და არტილერიის ნაწილი აქამდე სოუჯ ბულახში დგასო. გაიგეს რა ესა, ზოგიერთი წარჩინებული ქურთნი, რომელთაც ეწადათ პრინც ფერმან ფერმისათვის მორჩილება გამოეცხადებინათ, გზიდან უკან დაბრუნდნენ. პრინცი მანკული-მირზა არ მისულა სოუჯ-ბულახს.

„კორესპონდენტ-ბიურო“-ს ატყობინებენ სტამბოლიდან: სპარსეთის ელჩს ჯერ არ მიუღია დამამტკიცებელი ცნობა, რომ ფაზილ-ფაშას სოუჯ-ბულახი მიეტოვებინოს, მაგრამ „პეტერბურგის სააგენტოს“ ცნობას ამის შესახებ სწორე ცნობადა სთვლის. ოსმალეთის სამხედრო მინისტრს 12 თებერვალს ჯერ არავითარი ცნობა არა ჰქონდა მიღებული სოუჯ ბულახის დაცლის შესახებ, მაგრამ მაინც უთხრა სპარსეთის ელჩს, რომ ჯარი სოუჯ-ბულახიდან სულ მოკლე ხანში გავაო, რადგან ფაზილ-ფაშა უცილობლად მოვალეა დაემორჩილოს ბრძანე-

ბას. ხმა, ვითომ ბრძანება სოუჯ-ბუღაძის დაცლის შესახებ გაუქმებულია, სწორე არაა.

ოსმალეთი. ოლთისიდან ატყობინებენ სომხურ გაზ. „ვტაკ“: აქ ცნობა მიიღეს, რომ ოსმალეთმა მრავალ ჯარს მოუყარა თავი რუსეთის მოსამზღვრე სოფელ იდიშში. ამ დღეებში ოსმალეთის აღმინისტრაციამ ჯარის საკვებად 3,000 ტომარა ფქვილი მოიტანა.

◆ **ოსმალეთის ჯარის მობილიზაცია.** სომხურ გაზეთ „ვტაკ“-ს ვანიდან ატყობინებენ, ოსმალეთის მთავრობა ჯარის მობილიზაციას ათავებს და ძლიერი ჯარი რუსეთის საზღვრებს თან და თან უახლოვდება. ოსმალეთის მთავრობის განკარგულებით, ქურთებს დიდ-ძალი იარაღი ურიგდებათ. იწვევენ მათ, მზად იყვნენ მოთხოვნილებისათნავე არსუმიდან კიდევ სწერენ გაზეთს, რომ ამ ბოლო დროს დიდ ძალი ჯარი მოაწყდა ამ ქალაქსაო.

ს ა ს ა მ ა რ თ ლ ო .

ყვირილის ხაზინიდან 201,639 მანეთის გატაცება.

როგორც მკითხველებს ეხსომებათ, ყვირილის ხაზინიდან ფული გაიტაცეს 1905 წელს 30 დეკემბერს. ამ საქმის განხილვას კავკასიის სამხედრო-საოლქო სასამართლო ეხლა უნდა შესდგომოდ. სამართალში მიცემულია სულ 28 კაცი: თავ. ანდრია აბაშიძე, ალექსანდრე აბაშიძე, არსენ ქარსიძე, კირილე შენგელია, სიმონ და პლატონ ჟღენტები, ალექსანდრე სტეფანოვი, ალექსი ანთაძე, ფილიპე წერეთელი, ლაზარე გაჩეჩილაძე, პავლე საყვარელიძე, ამბაკო სამანაშვილი, დავით ციკრაძე, იაკინთე კობახიძე, ვასილ და პავლე კიკნაძენი, დიანოზ და მარკოზ ცერცვაძენი, მოსე ბაილდერი, ვლადიმერ ტატიშვილი, ლავრენტი გძელიშვილი, სტეფანე იარჩენკო, ონისიმე არევაძე, დავით სულიაშვილი, მიხეილ პოდკოლზინი, მიხეილ მაჭუტაძე, გიორგი ხომერიკი და ვასილ შავიძე.

ამათ ჰბრალდებათ 1905 წელს შორაპნის მაზრაში ისეთ საზოგადოების შედგენა, რომელსაც ახრდა ჰქონდა შეიარაღებულ აჯანყებით არსებულ წესწყობილების დამხობა. ამ საქმის განსახორციელებლად ჩაიდინეს შემდეგი საქმეები:

1. შენგელია, თავ. აბაშიძე, ჟღენტი, ალექსანდრე აბაშიძე, სტეფანოვი, წერეთელი, გაჩეჩილაძე

და საყვარელიძე დაეცნენ ყვირილაში სტრაჟნიკების სადგომს, იარაღი აპყარეს სტრაჟნიკებს და წაიღეს 66 თოფი და 2000 მდე ტყვია. დაეცნენ საპოლიციო გამგეობას და წაიღეს იარაღი. დაეცნენ სატუსაღოს და გაანთავისუფლეს ოთხი პატიმარი.

2. ციკრაძე, ანთაძე, სამანაშვილი, კობახიძე, ცერცვაძე, ბაილდერი და ქორიძე 1905 წლის 30 დეკემბერს სხვებთან ერთად თავს დაეცნენ ყვირილის სადგურზე ტენგინის პოლკის მე-12 როტას, ასტეხეს სროლა და როდესაც როტას ტყვიები გამოელია, შევარდნენ როტის სადგომში და გაიტაცეს 57 თოფი. სროლის დროს დაიჭრა 6 სალდათი, ერთი სასიკვდილოდ. ამავე დღეს ქარსიძემ ადგილობრივ ხაზინადარს მისწერა, მისულიყო და ხაზინის ფული ჩაებარებინა. ბარათის ქვეშ ეწერა: „წითელ რაზმის წინამძღოლი არსენ ქარსიძე“, როდესაც ხაზინადარი სამბიკინი მოხელეებთან ერთად მივიდა, იქ დაჰხვდა 15 შეიარაღებული კაცი. სტეფანოვმა განუცხადა ხაზინადარს: „თუ ნება-ყოფლობით არ მოგვცემთ ფულს, ძალით წავიღებთ“. საკუქნაოს კარები გააღეს. სტეფანოვმა, ტელეგრაფისტმა ნოე ჩხეიძემ (ამ ჟამად დამალულია) და სხვებმა გადითვალეს 201,639 მ. 56 კ., ამასთან ხაზინის დავთარში ჩასწერეს: „201,639 მ. 56 კ. ნაღდ ფულად—კრედ. ქალღლებით, ოქროთი, ვერცხლით და სპილენძის ფულით—მივიღე 1905 წელს 30 დეკემბერს სამხედრო-სარეგოლიუციო შტაბის მონდობილებით ანდრონიკ ნიხომ. წაღებულ ფულს ერთ ხანად სადგურის კასაში ინახავდა პოდკოლზინი. 1905 წელს 8 იანვარს ორთქლმავალით ფული ქუთაისში წაიღეს პოდკოლზინმა, ჩხეიძემ და ცინცაძემ (ეს უკანასკნელი დამალულია).

3. ვას. კიკნაძემ, პავლე ხომერიკმა, სუმაშვილმა, არევაძემ და იარჩენკომ შეიარაღებული წინააღმდეგობა გაუწიეს ტენგინის პოლკის მე 11 როტას, რომელიც მე-12 როტის საშველად მიდიოდა. სროლის დროს სასიკვდილოდ დასჭრეს შტაბსკაპიტანი დავიდოვი, მოჰკლეს სალდათი მილი და დასჭრეს სამი სხვა სალდათი.

4. მაჭუტაძეს ჰბრალდება 2 იანვარს 1906 წელს წიფაში თავდასხმა ყაზახებზე. სროლის დროს მოჰკლეს სამი ყაზახი და დასჭრეს ორი.

5. სალდათს ბაილდერს ჰბრალდება ფოსტიდან გაქცევა და სახელმწიფო თოფის დაკარგვა. („ისარი“

ბრძოლა ლოთობის წინააღმდეგ ინგლისში.

ინგლისის ფინანსთა მინისტრმა ასკიტმა დეპუტატთა პალატას წარუდგინა კანონ-პროექტი სასმელ დუქნების შემცირების შესახებ. მინისტრმა სთქვა: „რა საჭიროა ლოთობის ვნებაზე ლაპარაკი. ამ სენს ყველა უნდა ებრძოდეს, და რადგან ყველამ იცის, თუ რა დიდი ვნება მოაქვს ალკოჰოლიზმს, ყველა თანახმაა, რომ საჭიროა შეიცვალოს კანონი სასმელების შესახებ. რომ ეს რეფორმა ნამდვილი გამოადგეს, უთუოდ საჭიროა სასმელთა დუქნების რიცხვი შემცირდეს. ამას გარდა სახელმწიფოს უნდა მიეცეს განსაკუთრებული უფლება სასმელების გასყიდვისა, უფლება, რომელსაც აქამდე ასე წინ დაუხედავად იყო მოკლებული.“

ასკიტის პროექტით, თანდათან, თოთხმეტი წლის განმავლობაში, უნდა შემცირდეს პატენტების რიცხვი. ეს შემცირება მოხდება მცხოვრებთა რიცხვის-და-კვალად: ქალაქებში ერთი დუქნის გაღება იქნება ნებადართული 750 სულზე, სოფლებში—400 სულზე. ამნაირად დუქნების ეხლანდელი რიცხვი—90 ათასია მარტო ინგლისში—ერთი მესამედით შემცირდება. ის კლუბები, სადაც მაგარი სასმელი იყიდება, თვით არისტოკრატიული კლუბებიც-კი, სასტიკ კონტროლს დაექვემდებარებიან.

როგორც მოსალოდნელი იყო, ასკიტის კანონ-პროექტს დიდი წინააღმდეგობა გაუწიეს კონსერვატორებმა, რომლებიც მხნედ ესარჩლებიან მაგარ სასმელების გამყიდველებს, რადგან ამათ დიდი გავლენა აქვთ ინგლისში.

კონსერვატორების ლიდერმა ბალფურმა განაცხადა პალატაში, რომ ეს კანონ-პროექტი რეფორმა-კი არა, ექსპროპრიაციაა მესაკუთრეთა მთელი კლასისა. ამნაირივე აზრი გამოსთქვეს წინააღმდეგ კონსერვატიულმა გაზეთებმა; ეს გაზეთებიც ესარჩლებიან მსხვილ მედუქნეებს, რომელთა ამხანაგობებს ხშირად რამდენიმე მილიონი გირვ. სტერლინგი აქვთ თანხად. მაგალითად „დეილი ტელეგრაფმა“ პირდაპირ დასწერა; ასკიტის კანონპროექტი „უბრალო ცარცვა, ქურდობა და ყაჩაღობაა“.

მაგრამ სასმელის გამყიდველებს მთელ ინგლისში დაბანდებული აქვთ თავიანთ ვაჭრობაში 160 მილიონ გირვ. სტერლინგზე მეტი. რაღა თქმა უნდა, ახალი კანონპროექტი დიდ ზარალს მისცემს მოვა-

ჭრეების მილიონებით გატენილ ჯიბეებს, ამიტომ ადვილი გასაგებია წინააღმდეგობა, რომელსაც უწევენ ასკიტის პროექტს მსხვილ მედუქნეების კლასი და იმის მოსარჩლე კონსერვატორები დეპუტატთა და ლორდთა პალატაში. ლორდთა პალატაში ზის ლუდის მხარეზე ქარხნის რამდენიმე პატრონი, რომელთაც ნაბობები აქვსთ პერის ხარისხი. ინგლისელებს ამაზე ანდაზაც კი აქვთ: დიდხანს უნდა ჰხარშო ლუდი, რომ ლორდობა მიიღო.

მეორეს მხრივ, ლიბერალურ პრესას იმედი აქვს, რომ ინგლისელი ეპისკოპოსები, რომლებიც ზედა პალატაში სხედან, თანაგრძნობით მიეგებებიან სამინისტროს კანონპროექტს.

ახალი აბები და შენიშვნები.

კვირას, 2 მარტს, ილია ჭავჭავაძის ვერაგულ მოკვლის ნახევარ წლის თავზე, ტფილისმა პატივი სცა დაუფიწყარ მგოსნის ხსოვნას.

თბილი გაზაფხულის დღე იყო და დილიდანვე აუარებელი ხალხი გაემართა მამადავითისაკენ. 9 საათიდან დაწყებული თითქმის 1 საათამდე არ შეწყვეტილა ხალხის დენა, ასე რომ მალე ეკლესიის ორივე გალავანი და მთის ახლო მიდამო ხალხით გაიჭედა, საჭირო შეიქნა წესიერების დაცვა და ეს ითავსეს მოსწავლე ახალგაზდობამ, წ.-კ. საზოგადოების გამგეობის წევრთა და ქართულ გემნაზიის ზოგიერთა მასწავლებლებმა.

9¹/₂ საათზე დაიწყო წირვა. მწირველი იყო ალავერდის ეპისკოპოსი დავითი. 12 საათსა და 3 წუთზე წირვა დასრულდა და სამღვდელოება გამოვიდა გალავანში განსვენებულ მგოსნის საფლავზე რომელიც მშენიერად იყო მორთული ყვავილებითა და გვირგვინებით. ამ დროსთვის იქვე რიგზე დაეწყვნენ სხვა და სხვა დეპუტაციები: სომეხთა და მაჰმადიანთა სამღვდელოება, ტფილისის ქალაქის გამგეობა და ხმონები, თავადაზნაურთა გუბერნიის და მაზრების მარშლები, ქ. შ. წერა-კითხვის საზოგადოების გამგეობა, ქართულ დრამატულ და ფილარმონიულ საზოგადოებათა გამგეობანი, ქართვ. საქველმოქმედო საზოგადოების გამგეობა, სახალხო უნივერსიტეტის წარმომადგენელი

ადგილობრივ ქართულ, რუსულ, სომხურ და თათრულ გაზეთების რედაქციების წევრები, სხვა და სხვა სასწავლებელთა მოსწავლე-მასწავლებელნი და სხვა მრავალი ხალხი; იყვნენ გორიდან, იმერეთიდან და პროვინციის სხვა ადგილებიდანაც ჩამოსულნი. წირვასა და პანაშვიდს განსვენებულის მეუღლე ოღდა თადეოზის ისულიც დაესწრო. პანაშვიდის დასრულების შემდეგ წარმოთქმულ იქმნა ორი სიტყვა და ერთმა მუშამ გრძნობით სავსე ლექსიც წაიკითხა.

(ისარი)

◆ **შავროვის დათხოვნის შესახებ.** ტფ. სააბრეშუმო სადგურის გამგე, პატრიოტულ საზოგადოების წევრი ნ. შავროვი, მიწად-მოქმედების დეპარტამენტის განკარგულებით სამსახურიდან გადააყენეს. ქალაქში ხმა დადის, რომ შავროვის დათხოვნას კავშირი აქვს გაგრასა და აქ სააბრეშუმო სადგურში 60,000 მანეთის გაფლანგვასთან.

◆ **გურულების დეპუტაცია.** როგორც უკვე ვწერდით, ტფილისში ჩამოვიდნენ გურიის წარმომადგენელნი (25 კაცამდე), რომელთაც ნამესტნიკისათვის უნდოდათ წარედგინათ შუამდგომლობა გურიაში ადგილობრივ ადმინისტრაციის მოქმედების შესახებ. უნდოდათ აგრეთვე ეშუამდგომლნათ, რომ დამწყველ ხალხისათვის მთავრობას ფული გადაედო. დეპუტატებმა ტფილისში შეიმუშავეს მოხსენება და ტფ. მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის პ. ი. თუმანიშვილის დახმარებით გადასწყვიტეს ნამესტნიკს წარსდგომოდნენ. ნამესტნიკმა შეუძლებლად სცნო დეპუტაციის მიღება. დეპუტატთა ერთი ნაწილი უკან დაბრუნდა, ხოლო მეორემ გადასწყვიტა შუამდგომლობა ფოსტით გაუგზავნოს ნამესტნიკს.

◆ **დახვრეტა.** 20 თებერვალს, ტფილისში სისრულეში მოიყვანეს სამხედრო სასამართლოს განაჩენი, რომლითაც სიმონაშვილს და ჩხეიძეს სიკვდილით დასჯა ჰქონდათ გადაწყვეტილი.

◆ **პოლიციის რეფორმა კავკასიაში.** „ტ. ლ“-ში შემდეგი დეპეშა დაბეჭდილი პეტერბურლიდგან: „როგორც ნოვოე ვრემია“ იუწყება, განხრახულია კავკასიაში პოლიტიკურ პოლიციის რეფორმა. პოლიციის უფროსად დაინიშნება განსაკუთრებული კაცი, რომელიც პირდაპირ პოლიციის დეპარტამენტს დაექვემდებარება. ნამესტნიკმა უკვე კანაცხადა თანხმობა ამ რეფორმაზე“.

◆ **ინცინდენტი გიმნაზიაში.** 19 თებერვალს ვაჟთა მეორე გიმნაზიაში შემდეგი ამბავი მოხდა. ამ დღეს „ნეკრასოვის დილა“ იყო გიმნაზიაში. შეიკრიბნენ მოწაფენი და მშობლები. როდესაც ხორბომ რუსული ნაციონალური ჰიმნი დაიწყო, აივნიდან ვილაცამ სამი ასაფეთქებელი რაღაც გადამოაგდო. სამივე გასკდა და საშინელი ხმა მოიღო. ხალხი და მოწაფენი, რა თქმა უნდა, შეშინდნენ. ორი მოწაფე დაიჭრა. ორივე მიხეილის საავადმყოფოში გაგზავნეს.

ეხლა პეტერბურლიდგან ამბავი მოსულა, რომ სამინისტროს განკარგულებით დაიხურა ამ გიმნაზიის მე-6, 7 და მე-8 კლასები.

◆ **ეპისკოპოს ანტონინის დანაშაული.** თანამდებობიდან გადაყენებულს ეპისკოპოსს ანტონინს სდებენ იმ ბრალსა, რომ წირვის დროს გამოსტოვა სიტყვა „უთვითმპყრობელესი“, ამას გარდა თავის ნებით შესცვალა ის ლოცვა კრამოლის მოსპობაზე, რომელიც უწმინდეს სინოდის ბრძანებით უნდა ეკითხათ ეკკლესიებში 1905 წლის 9 იანვრის შემდეგ. მიტროპოლიტი ანტონი დაჰპირდა გადაყენებულ ეპისკოპოსს, ყოველ წლიურად 600 მან. მიცემას აღექსანდრე ნეველის ლავრის სახლის შემოსავლიდანაო, მხოლოდ დიდი თხოვნის შემდეგ სინოდის ობერ-პროკურორი იზვოლსკი დაჰპირდა ანტონინს, ვეცდები, წელიწადში 800 მან. მოგცეთ პენსიადაო.

◆ **მეზღვაურის თავის მოკვლა.** ვლადივოსტოკში თავი მოიკლა კრეისერ „ასკოლდ“-ის უფროსმა. იგი სამართალში იყო მიცემული უმოქმედობისათვის წარსულ 17 ოქტომბრის აჯანყების დროს.

◆ **ფინლანდია.** ფინური გაზეთები აღნიშნავენ, რომ არც ერთი რუსის გენ.-გუბერნატორი არ გაუცილებიათ ისეთის საყოველთაო სინანულითა და არა ჰღირსებია ისეთს დიდებულ მანიფესტაციებს, როგორც გერარდი. ჰელსინგფორსის უნივერსიტეტმაც მონაწილეობა მიიღო გერარდის პატივისცემაში. უნივერსიტეტის რექტორმა და ვიცე-კანცლერმა გულწრფელი მადლობა გამოუცხადეს გერარდის, რომ უნივერსიტეტმა მთელი ხანი განუწყვეტელი მუშაობა შეიძლო იმის დროს; სტუდენტების წარმომადგენელნი მივიდნენ მასთან წასვლის წინად. საპასუხო სიტყვაში გერარდმა სხვა-

შორის იმედი გამოსთქვა, რომ ფინლანდიის ერი
ას დროს არ დაჰკარგავს კულტურულ ერთა შო-
ის თავის აღვილს — რომელიც უფლებებისამებრ ეკუ-
ნისო.

სეიმმა მიიღო სამი შეკითხვა ფინლანდიის თა-
მედროვე მდგომარეობის შესახებ.

20 თებერვალს ტამერფორსში მუშებმა მოახ-
ინეს კრება უკანასკნელ პოლიტიკურ ამბებზე
ისალაპარაკებლად. გადასწყვიტეს სოც.-დემ. პა-
ტიის გამგეობას მიჰმართონ წინადადებით, ახლო
იმავალში კრება მოახდინოს, თუ პოლიტიკური
ბრძანნი უფრო გამწვავდებიან. ამნაირივე რეზო-
ლიუცია მიიღო ტავასტგუტის ორგანიზაციამაც. სხვა
ლაქებშიაც მოახდენენ მუშები კრებებს.

ქუთაისში დიდი უბედურება მოხდა: 22
ებერვალს ღამე თითქმის სულ გადაიწვა ებრაე-
ების უბანი. ცეცხლი ერთბაშად გაჩნდა და ვერა
შველეს რა. ქალაქს შესაფერი ცეცხლის საქრო-
მანქანები არა აქვს. გადაიწვა ორმოც სახლამდე.
ათქმა უნდა, როგორც ყოველთვის, ეხლაც ღა-
ბები დაზარალდნენ. ბევრი სრულიად უსახლკა-
ოდ და ულუკმაპუროდ დარჩა.

ქუთაისის ქალაქის გამგეობაში აღძრულა
კითხი იმის შესახებ, რომ ქალაქმა დააწესოს პუ-
ის ცხოზა თავის ხარჯით და ამით ცოტად თუ
ეგრად მოაწესრიგოს პურის ვაჭრობა ქალაქში.
უთაისის მეფურნეები, არავითარ კანონს და წესს
რ ექვემდებარებიან და, როგორც გაზვიადებული
და მოგებისა აგონებთ, ისეთს ნიხრს აწესებენ
ურზე. ამ თავვასულობის ასალაგმავად, სწორედ
ქირთა ქალაქმა პურის ცხოზა მოაწყოს, მით
მეტესად, ამ ჟამად არც ისე შევიწროებულია ქა-
ლაქის კასა. შესაძლებელია ქალაქმა ამ საქმეში
ცოტა რამ წააგოს, მაგრამ ღარიბი მოქალაქე, რო-
ელსაც აღარ ძალ-უძს დღევანდელ პირობებში
ცხოვრება, დიდ მადლობას გადაუხდის ქალაქის
ამგეობას, თუ რასაკვირველია, ქალაქის ფურნის
აარსება ცოტათი მაინც შეამკირებს პურის ნიხრს.

ნ. ა. მაროზოვი და უწმ. სინოდი. ეპი-
კოპოსმა გერმოგენმა მოახსენა სინოდს, ცნობილ
გოლიუციონერს ნ. ა. მაროზოვს უნდა აღეკრძა-
ის ლექციების კითხვა აპოკალიპსისზე. სინოდმა
ომო მოახდინა ამის გამო და მაროზოვის წიგნი
აპოკალიპსისზე გაარჩია. ხანგრძლივი კამათის შემ-
სცნეს, რომ მაროზოვის წიგნი მაგნებელია
რ-მადიდებელ ეკლესიისათვისაო. სინოდის
პროკურორმა წიგნის გარჩევა და სინოდის
ლიუცია მინისტრთა საბჭოს წარუდგინა. მი-
თა საბჭოს ჯერ პასუხი არ მიუცია ობერ-
რორისათვის.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ საწ-
წმუნოებასა და კეთილ-ზნეობაზე.

ლოცვა წ. მამისა ეფრემ ასურელისა.

უფალო და მეუფეო ცხოვრებისა ჩემისაო, სულ-
სა უქმობისასა, მიმომწულიღველობისასა, მთავ-
რობის-მოყვარებისასა და ტუღალ-მეტყველებისასა
ნუ მიმცემ მე.

წ. ეფრემი შერიცხულია ქრისტეს ეკლესიის
დიდთა მოძღვართა თანა, რომელთაც თვისი ჭეშმა-
რიტი სწავლითა და წ. ცხოვრებითა დაამკვიდრეს
ქვეყანაზე ქრისტეს სარწმუნოება, რომელიც არის
ესოდენ თანხმადი ადამიანის ბუნებისა და მისთვის
ფრიად საჭირო. ეფრემი სცხოვრებდა ქრისტიანო-
ბის მეოთხე საუკუნეში, აღმოსავლეთს, ასურეთის
ქვეყანაში. ხარისხით იგი იყო მეუღაბნოვე მონა-
ზონი სწავლა-მეცნიერება, ცხოვრების სიწმინდე
და დიდი თავმდაბლობა შეადგენდნენ მის სული-
ერ ბუნების სამკაულსა. მისი სწავლა-მეცნიერება
აკვირვებდა თვით ბასილ დიდსა. ეკლესია რაცხს
ეფრემსა ბასილის თანა-მზრახველად ანუ თანა-მო-
აზრედ. იგივე ეკლესია გვიდგენს ეფრემის ზნეო-
ბის ასეთ სურათსა: მას მარადის წინ ედგა ჟამი
სასჯელისა, ფიქრობდა მასზედ და მწარედ გლო-
ვობდა ცოდვათათვის; სწავლითა და საქმითა სხვა-
თაც უღვიძებდა სინანულის გრძნობასა. ეფრემი
ზედმიწვევით მკოდნე იყო როგორც ქრისტიანო-
ბისა, ისე ბერძენთ სიბრძნისა და წარმართთა ზღა-
პარ-სიტყვაობისა. რიცხვი მის თხზულებათა აღის
ათასამდე, რომელნიც გადაითარგმნენ ბერძულ
ენაზე მისივე სიცოცხლის დროს. მცირე მათი ნა-
წილი გადმოთარგმნილია შემდეგში რუსულ ენა-
ზედაც. ეფრემის თხზულებათა შინაარსი არის, უმ-
თავრესად, ქრისტიანული სარწმუნოება და კეთილ-
ზნეობა. იგი ფრიად სწუხს იმ ქრისტიანეთათვის,
რომელნიც განუსჯელობით და დაუდევრობით
არღვევენ ცხოვრების სიწმინდესა. სხვათა შორის,
ეფრემი დიდად აფასებს ქრისტიანულ სწავლა გა-
ნათლებას, ყველას ურჩევს მის მიღებას. მას ეკუთ-
ვნის ის გულის-ხმიერი ლოცვა, რომელსაც წ. ეკ-
კლესია ხმარობს დიდმარხვის ღვთის-მსახურებაში და
რომელსაც ჩვენ გვსურს მივაქციოთ მოწიწებითი
ყურადღება, ჩვენდა და მოყვანთა სასარგებლოდ.
ეფრემის ლოცვა არის ნაყოფი ქრისტიანე

ადამიანის უმაღლესი თვით-შეგნებისა, რომელსაც შეჰყავს ადამიანის სული უმაღლეს ცხოვრების ტაძარში, სადაც ნათობს ლამპარი ცხოვრების ჭეშმარიტებისა, სადაც, მის სინათლის საშუალებით, ადამიანი ხედავს ღმერთსა, როგორც უფალსა და მეუფესა თვის ცხოვრებისასა, — ხედავს იმ ღმერთსა, რომლისაგანაც არის გარდამომავალი ყოველი ნიჭი და კეთილი, რომელიც კაცისგანაც ითხოვს მხოლოდ კეთილსა. სული ეფრემისა გრძნობს, რომ დაცემული ადამიანის ბუნებისთვის ფრიად საჭიროა მადლი ღვთისა, რომ ადამიანი იმყოფებოდეს კეთილში. ცოდვა-ბოროტებათა სულნი ადამიანის საბრალო ბუნებაში მრავალნი არიან. ამათში წ. ეფრემი, ბრძენი — მცოდნე სულიერი ცხოვრებისა, მომეტებულ ყურადღებას აქცევს ბოროტთა სულთა: უქმობისასა, მიმოწულილველობისასა, მთავრობის-მოყვარებისასა და ცუდად-მეტყველებისასა.

უქმობა ანუ უსაქმურობა, როგორც შედეგი სიზარმაცისა, არ შეეგნის ადამიანის ცხოველ-გონიერ ბუნებასა. შრომა-მოქმედება მისი მუნწყოფია, იგი ნაანდერძეფია შემოქმედისგან. თვით ქვეყნიერ სამოთხეშიაც პირველნი კაცნი ვალდებულ იყვნენ, რომ ეშრომათ, შეემუშავებინათ ბალი სამოთხისა, სულისა და სხეულის სასარგებლოდ. ამ შრომასთან შეერთებული იყო მეცნიერებაც, შესწავლა ქმნილი ბუნებისა და თვით შემოქმედის ძლიერებისა. ეს მოვალეობა შერჩენილი აქვს ადამიანს დაცემულ მდგომარეობაშიაც. ვინც მოვალეა, რომ ასაზრდოვოს სული და სხეული, იგი მოვალეა ორმხრივი შრომისაც. უქმობა, მეტადრე სულიერ ცხოვრებაში, ადამიანის გონებას აჩლოუნგებს, ასუსტებს. ამ მდგომარეობაში კაცი უფრო ბოროტად აზრობს, უფრო მიღრეკილი ხდება ბოროტმოქმედებისკენ. უქმი გონება ბნელია, ძალას მოკლებულია იმდენად, რომ იგი ვერ ადის ცხოვრების ზემო თემში, ვერა ხედავს იგი აქ ღმერთსა, უფალსა და მეუფესა ცხოვრებისასა. ამიტომ ადვილად ჰკარგავს იგი სარწმუნოებასა და ცნობას ჭეშმარიტი ცხოვრებისას. ბოროტ-მოაზრე კაცის გული არის ხმელი და ცივი, ასეთი გული მოკლებულია სიყვარულის სითბოს, ყველას და ყოველსა, ვინც და რაიც მოითხოვს სიყვარულსა, ხმელი და ცივი გული უარისთქმით ისტუმრებს. — დიდათ საყურადღებოა მოქმედება ბოროტი სულის უქმობისა, მეტადრე ეხლანდელ დროში. სად და ვიზედ არ დაჰქრის იგი ეხლა? — აქ ჰაბუკობას აშორებს იგი სწავლასა და აკარგვინებს ძვირფას დროს, იქ ჯანმრთელი ვაჟ-

კაცობა უარჰყოფს შრომის მოვალეობასა და ჰურსა არსობისასა იქნეს მრავალგვარ ბოროტების გზითა. ასეთ სიბნელეში იმყოფება აწინდელი გონებით-ზნეობითი ცხოვრება მრავალთა გვამთა, ისიც ქრისტიანეთა.... მომავალი მოთხრობა კაცთა მოქმედებისა, რომელიც არ პირ-ფერობს, ამ გვარად უკუღმართ ცხოვრებასა დასდებს საუკუნო სამარცხვინო დაღსა...

მიმოწულილველობა არის ადამიანის გულის გაწვრილება, ნალველი, დარდი, დაღონება. უქმობის გარდა, რომელიც ანალვლიანებს ადამიანსა, ბევრი გარეგანი მიზეზი, ბევრი გარემოება აღონებს მას ამ ცოდვილ წუთისოფელში. ბედნიერება და უბედურება ხშირად, მოულოდნელად, სცვლიან აქ ერთმანეთსა: დღეს მდიდარი — ხვალ გლახაკია; დღეს მძღარი — ხვალ მშიერია; დღეს მეგობარი — ხვალ მტერია; დღეს ყვავილოვანი ჯან-სალი — ხვალ ჭკნება, სნეულობა და კვდება სამწუხაროდ მათდა, ვისაც იგი ანუგეშებდა და ახარებდა. ასეთი ლალატობით არის მოცული ქვეყნიერი ცხოვრება ადამიანისა. — მეტად დასაღონებელია ის შეუგნებლობა ადამიანთა, რომ ესოდენ ბუნებრივ მიმე ცხოვრებას იგინი უფრო უმიძიებენ ერთმანეთსა, ნაცვლად მის შემსუბუქებისა ურთიერთის შემწეობის საშუალებით. ადამიანი, გონიერ-ზნეობითი არსება, არა ფიქრობს, რათ აწუხებს, რათა სტანჯავს თვის მოყვასსა, რათ იმწარებს, ან რათ უმწარებს სხვასაცა სი-ცოცხლის სიამოვნებასა. ასე ბოროტ-მოქმედებს ადამიანი იმიტომ, რომ იგი მოკლებულია ღვთაებრივ განათლებასა, აქედგან იგი არის მცირე, არა თუ სრულებით, თვით-შემგნე და მცირე-მორწმუნე. აქ არის ნამდვილი მიზეზი ადამიანთ ცხოვრების უკუღმართობისა. მცირე-შემგნენი და მცირე-მორწმუნენი გვამნი ველ უძლებენ ამ უკუღმართობას, ჰკარგავენ გონებას, და ზიზლით ისპობენ სი-ცოცხლესა.... ხოლო შემგნენი და მორწმუნენი იჩენენ ქრისტიანულ ახოვნებასა. ამ ახოვნების საშუალებით სძლევენ იგინი სულსა ნალვლისასა რე-შევიწროებისასა. ეს ახოვნება, როგორც ზეცი-რული მადლი — ძალა, ენიჭება მხოლოდ მორწმუნე ქრისტიანებსა, ამ მადლის ძალით იგი შეგნებით ნუ-შობს ჟამსა მწუხარებისასა, ამ მადლის შემწეობით სცრემლავს და სცნობს იგი წუთისოფლის ამაოებასა, სცნობს მომავალი ცხოვრების სინამდვილესაცა

გაგრძელება იქნება.

სჯულდებიტი წიგნები ძველი აღთქმისა.

გაგრძელება *)

კილობნიდან გამოსვლის შემდეგ, ნოემ აღაშენა **საკურთხეველი**, ანუ სამსხვერპლო და შესწირა უფალს მსხვერპლი. მსხვერპლი შესწირა ნოემ მთელი ქვეყნისათვის. იგი გამოხატავდა ნოეს მადლობას ღვთისადმი წარღვნისაგან გადარჩენისთვის, აგრეთვე სარწმუნოებას და იმედს, რომ ღმერთი შემდეგშიც დაიცავს აღთქმულს თესლს განსაცდელისაგან. ეს მსხვერპლი, როგორც საზოგადოდ ყველა სხვა მსხვერპლები ძველი აღთქმისა, მოასწავებდა მაცხოვრის ჯვარცმას, რომლითაც გამოხსნილ იქმნა ქვეყანა ეშმაკის ტყვეობისაგან. (თ. 8).

ღმერთმა შეიწირა ნოეს მსხვერპლი, ე. ი. ღმერთმა მოიწონა ის სულის განწყობილება, რომლითაც ნოემ შესწირა მას მსხვერპლი. მსხვერპლის აღსა და ბოლთან ერთად აღიოდა ცად სარწმუნოებით და ღვთისადმი სიყვარულით აღზნებული სული ნოესი და აი ეს მიიღო ღმერთმა **სუნადსუნელად**. ღმერთმა ბრძანა, რომ აღარ დასჯის ქვეყანას წარღვნით და ნიშნად ამისა დასდვა ცისარტყელა (**მშვილდსა ჩემსა დავსდებ ღრუბელთა შინა** (9,13)). ცისარტყელა წარმოსდგება წვიმის წვეთებში მზის სხივების გაქვრეტის გამო, ამასთან სინათლე (შუქი) გაიყოფა ხოლმე შვიდ ფერად. უეჭველია, რომ ცისარტყელა წარღვნამდეც იყო, რადგანაც მაშინ წვიმდა კიდევ და მზეც ანათებდა ჩვეულებრივად. მაგრამ წარღვნამდე ცისარტყელა იყო მხოლოდ ბუნებრივი ნიშანი და შედეგი წვიმისა, ეხლა-კი—წარღვნის შემდეგ—ღმერთი ხდის მას თავისი წყალობის ნიშნად კაცთადმი. წარღვნის დროს ცა სრულიად მოცული იყო ღრუბლებით, რომლებმაც დაფარეს მზის სინათლე და კაცს მთელი წელიწადი არ ენახა ცისარტყელა. წარღვნის შემდეგ კი არა დროს აღარ იქნება ესე ხანგრძლივი წყვლიადი. ცა მოცული იქნება ბნელი ღრუბლებით, საშინლადაც იწვიმებს მეტადრე ცხელს ქვეყნებში; მაგრამ ამან არ უნდა შეაშინოს კაცი, მას არ უნდა ჰქონდეს წარღვნის განმეორების შიში; ცისარტყელამ უნდა დაამშვიდოს იგი; ცისარტყელამ, როგორც თანამსრბოლმა წვიმისამ, რომლისგანაც

წარმოსდგა წარღვნა, უნდა გაახსენოს მას ღვთის რისხვა, ხოლო, როგორც მზის შუქისგან წარმოსდგარმა, დიდებულმა და მხედველობის დამატკობელმა,—უნდა გაახსენოს კაცს ღვთის მოწყალება.

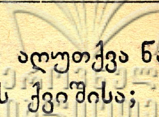
ღმერთმა დალოცა და აკურთხა ნოე და განუმეორა მას იგივე კურთხევა გამრავლებისა და აღორძინების შესახებ, რომელიც მისცა სამოთხეში ადამ და ევას.

წარღვნის შემდეგ ღმერთმა კაცს ხორცის ქამის ნება მისცა. ეს მიტომ ინება, რომ წყევის გამო, მცენარეებმა დაჰკარგეს თავისი პირვანდელი სიკეთე და სინოყვირე, ხოლო კაცის ხორციელი ძალაც იმოდენად შესუსტდა, რომ უფრო მაგარი და მტკიცე საშუალება იყო საჭირო მის გასაძლიერებლად და შესანახად, ვიდრე მცენარეულობა. მაგრამ ამასთანავე, ღმერთმა აღუკრძალა კაცს ცხოველის სისხლის ქამა, რადგანაც სისხლი არის უახლოესი ორგანო სულის მოქმედებისა, სისხლი არის აუცილებლად საჭირო სულის ცხოვრების გამოსახატავად; ამიტომ როცა სისხლი აღარ მუშაობს და არ ასაზრდოებს ტვინსა, ისპობა სიცოცხლევ. აღკრძალულია მხეცური ქამა ხორცისა სისხლით, ე. ი. უმი ხორცისა; მიზანი ამ აღკრძალვისა ისაა, რომ კაცი არ დაეჩვიოს მოსისხლეობას, პატივი სცეს ცხოველებს და ღმობიერად მოექცეს მათ. (თ. 9).

ნოეს ჰყავდა სამი ვაჟი სემი, ქამი და იაფეტი. ქამმა ერთხელ დაინახა ნოე შიშველი მწოლარე, დასცინა მას და გაჰკიცხა ძმებთან. ნოემ გამოღვიძების შემდეგ, დასწყევლა ქამი და უწინასწარმეტყველა მის შთამომავლობას მონობა მისი ძმების შთამომავლობის ხელში; ეს წინასწარმეტყველება აღსრულდა, როცა ურიებმა დაიპყრეს ქანაანის ქვეყანა და დაიმორჩილეს მისი მცხოვრებნი. სემი და იაფეტი კი დალოცა ნოემ, უწინასწარმეტყველა მათ გამრავლება და ყოველივე სიკეთე.

წარღვნის შემდეგ ნოეს და მისი შვილების შთამომავალნი ჯერ სცხოვრობდნენ არარატის მთასთან, სადაც გაჩერდა კილობანი. შემდეგ გამრავლების გამო, მათ მიიწიეს ტიგრისის და ეფრატისაკენ და დასახლდნენ ამ ორ მდინარეთა შუამდებარე, ანუ სენაარის ქვეყანაში. ზოგიერთმა მათგანმა, სახელის მოსახვეჭად, მოიღურვა აშენება ქალაქისა და გოდოლისა. ცუდი ამ გოდოლის აშენებაში ის იყო, რომ მაშენებლებმა მოიღურვეს ეუ-

*) იხილე „მწყემსი“ 1—2 №№ 1908-99.

ფლნათ მთელს ქვეყანაზე, იგინი გაიტაცა პატივის და ღიდების მოყვარობამ, ამიტომ ღმერთმა შეუკრინა მათ ენანი. ენათა შერევა მდგომარეობდა იმაში, რომ მაშენებლებს დაუსუსტლათ მეხსიერება, ამისგან წარმოსდგა არევ-დარევა სიტყვების ხმარებაში. ენათა შერევის გამო მაშენებლებმა ველარ ააშენეს გოდოლი, რადგანაც ერთმანეთისა აღარა ეყურებოდნათ რა და აქეთ იქით გაიფანტნენ. (თ. 11.).

ნაწილი III

XI, 26—50. მესამე ნაწილში მოთავსებულია ისტორია ეკვლესიის აბრაამიდან იოსების სიკვდილამდე ეგვიპტეში.

აბრაამი იყო მეათე მამათმთავარი წარღვნის შემდეგ; ღმერთმა ის გამოიჩინა ქეშმარიტ მორწმუნეთა მამად, წინაპრად იმ ერისა, რომლისგანაც უნდა დაბადებულიყო ქრისტე მაცხოვარი. აბრაამის სამშობლოში ძალიან იყო გავრცელებული კერბთ-მსახურება; ღმერთმა უბრძანა მას დაეტოვებინა თავისი სამშობლო და წასულიყო იმ ქვეყანაში, რომელსაც იგი უჩვენებდა. ეს ღმერთმა მიტომინება, რომ დატულიყო აბრაამის ოჯახში ქეშმარიტი ღვთის-მსახურება, კერბთ-თაყვანის-მცემელთაგან შეუტყვევლი. ამასთან ღმერთმა აღუთქვა აბრაამს კურთხევა და გამრავლება. აბრაამიც, მორჩილი ღვთის ბრძანებისა, მთელი ოჯახობით და ქონებით წამოვიდა სამშობლოდან და მოვიდა ხარანში. აქ მას მოუკვდა მამა თარრა. იქიდან აბრაამი ძმისწულის ლოტის თანხლებით წამოვიდა ქინანის ქვეყანაში. აქ ღმერთი გამოეცხადა აბრაამს და უბრძანა, რომ ამ ქვეყანას დაიმკვიდრებს მ.სი ნათესავი; აბრაამმა ღმერთს შესწირა სამაღლობელი მსხვერპლი (თ. 12, 1—9).

ქინანის ქვეყანაში ცხოვრების დროს აბრაამი და მისი ძმისწული ლოტი გამდიდრდნენ; მათ ჰყავდათ ბევრი ოთხფეხი შინაური საქონელი. აბრაამის და ლოტის მწყემსებს ხშირად მოსდიოდათ ჩხუბი საძოვარ ადგილებზე. აბრაამი მოერიდა უსიამოვნებას, და წინადადება მისცა ლოტს აერჩია ადგილი, რომელსაც მოიწონებდა და წასულიყო. ლოტმა ამოიჩინა კარგი საძოვარი ადგილები იორდანის პირას, სოდომ გომორთან ახლო. ამ რიგად გაიყარნენ ბიძა ძმისწული. ღმერთი კვალად გამოეცხადა

აბრაამს ლიტთან გაყრის შემდეგ და აღუთქვა ნათესავის გამრავლება, როგორც ზღვის ქვიშისა; აქედან აბრაამი წავიდა და დაეშენა მამბრეს მუხასთან (თ. 13, 14—18).

სენაარის ქვეყნის მოკავშირე მეფეები თავს დაესხნენ სოდომის მეფეს სძლიეს იგი და დაარბიეს; სხვა ტყვეთა შორის, ტყვედ წაიყვანეს აბრაამის ძმისწული ლოტიც; გაიგო თუ არა აბრაამმა წარტყვევნა ლოტისა, შეკრიბა თავისი სახლის წულნი (მსახურნი) სამას თვრამეტი კაცი, დაეცა ამ მეფეებს თავს, გაათავისუფლა ლოტი და ყველა სხვა ტყვეებიც. აბრაამი რომ შინ დაბრუნდა, მას მიეგება მეფე სოდომისა და სალიმის, მეფე მელქისდეკი და მიართვა პური და ღვინო.

მელქისდეკი იყო თაყვანის-მცემელი ქეშმარიტის ღვთისა; იგი იყო მცველი ქეშმარიტის სჯულისა; მან დალოცა და აკურთხა აბრაამი, როგორც უფროსმა და მღვდელმა ღვთისა მაღლისამ. მანვე მიიღო აბრაამისაგან მეათედი ნაწილი ნადავლისა, როგორც მღვდელმან.

წმიდა მამათა სწავლით, მელქისდეკი მოასწავებდა ქრისტეს. სიტყვა მელქისდეკი ნიშნავს — „მეფე სიმართლისა“, — იესო ქრისტეც არის **მეუფე სიმართლისა** (ფს. 9,9); ღირსება მელქისდეკისა **სალიმის**, ანუ მშვიდობის მეფისა მოასწავებს ქრისტეს — **მთავარს მშვიდობისას** (ესაია 9,6) დაბადებაში არ არიან მოხსენებულნი მელქისდეკის მშობლები, მისი შობის და სიკვდილის დრო; თანახმად წმ. პავლე მოციქულის განმარტებისა (ებრ. თ. 7) ეს მიტომაა, რომ მელქისდეკ მეფის სახით წარმოდგენილია ქრისტე, რომელიც ღვთაებრივის ბუნებით არ ეკუთვნის არც ერთ ერს; გარდა ამისა მელქისდეკის სახეში შეერთება სამეუფო და სამღვდლო ღირსებათა მოასწავებდა იესო ქრისტეს — საუკუნე მეუფეს, რომლისა სუფევისა არა არს დასასრულ და საუკუნო მღვდელთ მთავარს, რომელმაც ერთგვის შესწირა თავი თვისი (ებრ. 7,27) ზსაუკუნო შუამდგომელია ჩვენთვის წინაშე ღვთისა.

მეფეთა ძლევის შემდეგ აბრაამის მდგომარეობა საშიში იყო; ღმერთმა გაამხნევა იგი: **ნუ გეშინინ, აბრაამ, მე შეგეწიო შენი!** აბრაამმა გამოსთქვა სურვილი თავისი მხევლის შვილის იზმაილის შვილობისა, რადგანაც მას არა ჰყავდა მემკვიდრე; მაგრამ ღმერთმა უბრძანა, რომ მის მემკვიდრედ იქნება

მისი კანონიერი ცოლისგან შობილი შვილი. აბრაამმა ირწმუნა ღვთის სიტყვები, რომ მართლა მისცემდა მას ღმერთი შვილს სარასაგან და ეს ღმერთმა ჩაუთვალა მას სიმართლედ (თ. 14 და 15).

კვალად გამოეცხადა ღმერთი 99 წლის მოხუცებულს აბრაამს, განუმეორა ყველა უწინდელი აღთქმანი, რომ მისგან წარმოსდგება მრავალი ხალხი, მეფენი და მთავარნი და ამისნ ნიშნად თვით სახელიც აბრაამ—მამა დიდი—შეუცვალა «აბრაამ»-ად, მამა მრავალთა თესლთა, რომ აბრაამის ნათესავს შერჩენოდა ეს აღთქმა, მათგან საჭირო იყო სარწმუნოება და კეთილმსახურება. ხილული ნიშანი ღვთისა აბრაამის შორის დადებული აღთქმისა ანუ პირობისა არის **წინადაცვეთა** ყოვლისა წულისა (ძისა, ვაჟისა). ეს წინა-დაცვეთა ნიშანია მისი, რომ აბრაამის შთამომავლობა იყო ღვთის მიერ რჩეული ყველა სხვა ერთაგან ჭეშმარიტი სჯულის და ღვთის მსახურების დასაცველად.—უნდა წინადაცვეთილიყო მხოლოდ წული (ძე) უთუოდ მერვე ღღეს შობილდგან; მაგრამ ქალები,—რომლებსათვისაც არ იყო დადებული რაიმე ხილული ნიშანი ღმერთთან კავშირისა,—არ იყვნენ გამორიცხულნი ამ კავშირიდან, რადგანაც ისინი იშვებოდნენ წინადაცვეთითაგან და თვისგან შობილებსაც წინადაცვეთდნენ; ამასთანავე, ცოლი ქმართან ერთად შეადგენდა ერთს ხორცს და მამასადამე მასაც ეხებოდა ის განწმედა, რომლის ნიშნადაც ითვლებოდა წინადაცვეთა. (თ. 17).

წინადაცვეთა მოასწავებდა ქრისტიანულს საიდუმლოს ნათლისღებისას, რომლის საშუალებითაც კაცი განმართლებული და განწმედილი ცოდვითაგან, უკავშირდება წმ. ეკლესიას.

მალე კიდევ გამოეცხადა ღმერთი აბრაამს სამი მგზავრის სახით მამა-~~მამა~~ მუხასთან და განუმეორა აღთქმა ძის დაბადების შესახებ, რაც მალე ასრულდა (თ. 18).

გაიზარდა ისაკი. ღმერთმა ინება აბრაამის სარწმუნოების გამოცდა და უბრძანა მას მსხვერპლად შეეწირა საყვარელი შვილი ისაკი. აბრაამმა მოამზადა ყოველივე მსხვერპლის შესაწირავად; როცა აბრაამი ისაკის და მსახურების თანხლებით დაუახლოვდა მსხვერპლის შესაწირავად დანიშნულს ადგილს, დასტოვა მთის ძირში მსახურები, აჰკიდა ისაკს ზურგზე შეშა, თვითონ დაიჭირა ცეცხლი და

დანა და გაემართა მთისაკენ. გზაზე ისაკმა, რომელიც არა ერთხელ მოხმარებია აბრაამს მსხვერპლი შეწირვაზე, გაკვირვებით ჰკითხა მამას: **აჰა ცეცხლი და შეშა, სადა არს ცხოვარი ყოვლად დასაწველად?** აბრაამმა მიუგო: **ღმერთმა იხილოს თავისთვის ის ცხოვარი ყოვლად დასაწველად, შვილთა** როცა მთაზე ავიდნენ, აბრაამმა გააკეთა სამსხვერპლო, დაალაგა ზედ შეშა, დაანთო ცეცხლი, შეკრისაკი დაღვა ზედ და მოიმარჯვა დანა მის დასაკლავად. მაგრამ ამ დროს მოესმა ზეცით ხმა, რომელიც უბრძანებდა არ ეხლო ხელი შვილისათვის, რადგანაც ცხადად სჩანდა მხურვალეობა მისი სარწმუნოებისა. შვილის ნაცვლად აბრაამმა მსხვერპლად შესწირა ვერძი, რომელიც იქვე ჯაგებში რქებით გაბმული იყო. ასე გათავდა აბრაამის სარწმუნოების გამოცდა.

წმიდა მამები ჰპოვებენ მსგავსებას ისაკის დიესო ქრისტეს ცხოვრებაში. ეს მსგავსება შემდეგ შთაგონებდა აბრაამი ღვთის სიყვარულისათვის სწირავთავის შვილს მსხვერპლად, ისე მამაღმერთმა არ **პრიდა ძესა თვისსა არამედ მისცა იგი ჩვენ ყოველთათვის** (რომ. 8, 33, იოანე 3, 18). ისაკი გამოვიდა თავის სახლიდან და წავიდა—მსხვერპლად შესაწირავად დანიშნულს ადგილზე, ეგრეთვე იესო ივნო იერუსალიმის გარეთ გოლგოთაზე. ისაკი განწმედა შორდა მსახურებს და ავიდა მთაზე, იესოც მოციქულთაგან განშორებული აღვიდა გოლგოთაზე ჯვარცმად. ისაკმა თვითონ აიტანა თავის ზურგიან შეშა, რომლითაც უნდა დაწულიყო, იესომაც თვითონ იტვირთა ის ჯვარი, რომელზედაც აცვეს. ისაკი დაემორჩილა მამის ნებას და სურვილს და არ წინააღმდეგა მას, იესოც ვნების ჟამს მთლად დაემორჩილა მამას ჯვარზე სიკვდილამდე (ფილ. 2, 8). ისაკი უნდა მისცემოდა სიკვდილს სრულიად უღანაშაულოდ, იესოც ივნო და მოკვდა სრულიად უღანაშაულოდ სხვათა დანაშაულისთვის. ისაკი მსხვერპლად შეწირვამ დიდი ლოცვა-კურთხევა გამოიწვია აბრაამის შთამომავლობაზე, იესოს ჯვარცმამ ბევრს მადლს და წყალობას ანიჭებს ყველას, რომელსაც სწამს იგი (თ. 22).

ისაკს ეყოლა ორი ვაჟი—ესავი და იაკობი სიკვდილის მოახლოვების ჟამს ისაკმა დალოცა ორთავენი; დალოცვის ჟამს უპირატესობა მიენიჭა იუმკროსს იაკობს. ამით ნაწყენი და გაჯავრებული ესავი იაკობს მოკვლას დაემუქრა; ამ ხიფათის თა

ვიდან ასაცილებლად და აგრეთვე ცოლის შესართავადაც, დედის რებეკას რჩევით, იაკობი წავიდა თავის ბიძასთან ხარანში. გზაზე მას დაუღამდა იუღაძლოზის ქალაქთან; მან არჩია მინდორში ღამის გათევვა; აიღო ერთი დიდი ქვა, დაიდო სასთუმლად და დაიძინა. ძილში მან იხილა ჩვენება. მან იხილა კიბე ქვეყნიდამ ცამდე ამართული; ეს კიბე აერთებდა ცასა და ქვეყანას, კიბეზე ანგელოზები აღიოდ-ჩამოდირდნენ; კიბის თავში ბძანდებოდა უფალი, რომელიც უბრძანებდა იაკობს: **მე ვარ ღმერთი აბრაამისა და ღმერთი ისაკ მამისა შენისა: ნუ გეშინინ, ქვეყანა ეგე, რომელსა შენ გძინავს შენ მიგცე და ნათესავსა შენსა.** (თ. 28)

ამ ჩვენებას დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა იაკობასთვის. ცისა და ქვეყნის შემაერთებელი კიბე ნიშნავდა, რომ განუწყვეტელია კავშირი ანგელოზთა და ღვთისაგან რჩეულ კაცთა შორის; ღვთის გამოცხადება ნიშნავდა მას, რომ თვით იგი უფალი მალლით ზეცით თვისით ხედავს ქვეყანას და იფარავს იაკობისავით მის მსასოებელ კაცთა; ანგელოზთა ასვლა-ჩასვლა კიბეზე ნიშნავს მისსამსახურს კაცთათვის. ამ ჩვენებას უნდა დაერწმუნებინა იაკობი, რომ იგი იყო ღვთის განგების და საფარველის ქვეშე.

იაკობისგან ნახული კიბე მოასწავებდა, წმიდა მამათა აზრით, ყოვლად წმიდა მღვთის მშობელს (იხილე დაუჯდომელი), რომლის მუცელშიც განხორციელება ინება ზეცით გარდამოსრულმა მაცხოვარმა და რომელიც ამ რიგად გახდა ცისა და ქვეყნის შემაერთებელი.

ღმერთი ამხნევებდა იაკობს და ანუგეშებდა მას ზეციდან. იაკობმა მადლობის ნიშნად შესწირა ღმერთს მსხვერპლი, აიღო ქვა, რომელიც ედო სასთუმლად, დაასხა ზედ ზეთი და დანიშნა იგი ძეგლად. ამ აღვილს იაკობმა დაარქვა ბეთილი, ანუ სახლი უფლისა.

რაოდენიმე წელიწადი იაკობმა იცხოვრა თავის ბიძა-ლაბანთან, შეიძინა სიმდიდრე და შეირთო ცოლიც. მოისურვა იაკობმა თავის მამის სახლში დაბრუნება, მაგრამ ეშინოდა ესავისა და სწუხდა ამის გამო ღამე მას გამოეცხადა ვინმე უცნობი, რომელიც **ერკინებოდა** მას, ანუ ეჭიდებოდა; ჭიდილმა დილამდე გასტანა. მოწინააღმდეგემ ვერ სძლია იაკობი, მაგრამ ბარკლის ძარღვი კი დაუ-

ბუშა. გათენებისას იაკობის მოწინააღმდეგემ წასვლა დააპირა, მაგრამ იაკობმა არ გაუშვა იგი, ვიდრე არ მიიღო მისგან ლოცვა-კურთხევა. იაკობის მებრძოლი, წმ. მამათა აზრით, იყო ძე ღვთისა; ამ ბრძოლამ განაძლიერა იაკობი და განამტკიცა მაშინ რწმენა, რომ მას ვერას დააკლებს ესავი. ამ შემთხვევის შემდეგ იაკობს დაერქვა სახელად **ისრაილი.** (თ. 32)

იაკობს ჰყავდა 12 შვილი; ერთი მათგანი იოსები, რომელიც იაკობს ძალიან უყვარდა, ძმებმა მამის ჩუმად გაჰყიდეს. იოსები გაიზარდა ეგვიპტეში, მეფის კარზედ, გაითქვა სახელი, როგორც წყნარმა, ჭკუიანმა და ბრძენმა და დიდი კაცი შეიქმნა ეგვიპტეში. ქანაანის ქვეყანაში შიმშილობა ჩამოვარდა; იაკობის შვილები ორჯერ იყვნენ ეგვიპტეში და იყიდეს პური იოსებისგან; იოსებმა იცნო ისინი, დაწვრილებით გამოჰკითხა მათ მამის ამბავი, და როცა გაიგო, რომ იაკობი ჯერ ისევ ცოცხალი ყოფილიყო, სთხოვა მას ეგვიპტეში გადასახლებულიყო. იაკობმა შესწირა ღმერთს მსხვერპლი და წარემართა ეგვიპტისკენ თავის შვილებით, რძლებით, შვილის-შვილებით და ყოველივე ქონებით (თ. 46, 47)

როცა იაკობმა იგრძნო სიკვდილის მოახლოება, მოიხმო თორმეტი შვილი და დალოცა ისინი, უწინასწარმეტყველა თვითოეულს პირადი და შთამომავლობის თავგადასავალი. განსაკუთრებით ყველა შვილებთან შედარებით, იაკობმა დალოცა მეოთხე ძე თვისი იუდა. იაკობმა სთქვა, რომ იუდა სძლევს თავის მტრებს, მას დაემორჩილებიან ძმები, შეადარა მისი მომავალი ძლიერება ლომის ძლიერებას. გარდა ამისა, იაკობმა კიდევ უთხრა იუდას: **არა მოაკლდეს მთავარი იუდასგან და წინამძღვარი წყვილთაგან მისთა, ვიდრემდის მოვიდეს, რომლისა იგი დამარხულ არს და იგი არს მოლოდება წარმართთა** (49, 10). აზრი ამ წინასწარმეტყველებისა ისაა, რომ არ მოიპოვებინ იუდას ტომიდან მმართველები და მთავრები ერისა, ვიდრე არ მოვა ის, რაც დანიშნულია (დამარხულ არს) მისთვის; ხოლო ის, რომელზედაც ახდება ეს წინასწარმეტყველება არის მოლოდება წარმართთა, — მთელი ერისა; ანუ იუდას ტომიდან და ნათესავიდან უნდა იშვას ის, რომელსაც ელის მთელი ქვეყანა; ეს წინასწარმეტყველება აღსრულდებოდა მა-

შინ, როცა მოისპობოდა იუდას ტომში საკუთარი მმართველი, ამავე ტომიდან გამოსული. (49 თ.).

ეს წინასწარმეტყველება ეხება მესიას, რადგანაც მხოლოდ მესიას შეიძლება ეწოდოს მოლოდება წარმართთა, რადგანაც მხოლოდ მესია არის წყარო კურნებისა და წყალობისა. წარმართებს მართლა ეჭირვებოდათ მესია მხსნელი ისე, როგორც გამოგვალულს მიწას ეჭირვება წვიმა; ამიტომ ჰქვია მესიას მოლოდება წარმართთა. ეს მოლოდება წარმართთა, იესო მაცხოვარი უნდა შობილიყო იუდას ტომიდან და მართლაც იშვა მაშინ, როცა ურიებს არა ჰყავდათ საკუთარი მეფე, როცა ისინი ემორჩილებოდნენ რომაელებს და ჰყავდათ მეფედ რომაელთაგან დადგენილი კაცი. (თ. 40).

დალოცა იაკობმა თავისი შვილები და უნდერძა მათ, რომ დაემარხათ იგი ქანაანის ქვეყანაში აბრამ და ისაკთან ერთად. ეს ანდერძი შვილებმა აღუსრულეს. იაკობის გარდაცვალების შემდეგ მისი შვილები ისევ ეგვიპტეში სცხოვრებდნენ. იოსებმა სიკვდილის წინ სთხოვა ძმებს, რომ როცა ღმერთი მოხედავდა მათ და გაიყვანდა ეგვიპტიდან ქანაანის ქვეყანაში, თან წაეღოთ მისი ძვლები და დაეფლათ მამათა საფლავში. (50).

ღია წერილი ქართველ სამოგადომებს

ყველასათვის აშკარაა, რა მდგომარეობაში იმყოფება ამ ჟამად საქართველო, ის საქართველო, რომელმაც თხუთმეტის საუკუნის განმავლობაში სძლია ყოველ-გვარ ისტორიულ დაბრკოლებას, იარსება დამოუკიდებელ კულტურულ ცხოვრებით და კაცობრიობის საერთო საღაროშიაც შესამჩნევი წვლილი შეიტანა. ახლა კი ჩვენი სამშობლო განსაცდელშია, მას მოელის უბედურება, რომელიც სილატაკეში გამოიხატება და რომელსაც შეუძლიან შემდეგში მისი სახელი სამუდამოდ წაშალოს კაცობრიობის საერთო ასპარეზიდან. ჩვენი საზოგადოება, რომელსაც არ ჰყავს საკმაო რიცხვი ღირსეულად მომზადებულ საზოგადო მოღვაწეებისა და რომელსაც არ ძალუძს დაბადოს და აღზარდოს ისეთი ძლიერი პიროვნებანი, რომელთაც უნდა ადაფრთოვანონ და მიანიჭონ მას ცხოველ-მყოფელი ძალა, სულიერად გაღატაკდა და დაეცა. თუ გადავ-

ხედავთ ჩვენ პერიოდულ გამოცემებს, თუ გულდასმით თვალს გადავაგლებთ საერთოდ ქართველ ხალხისა და კერძოდ ჩვენ მოზარდ თაობის ყოფას, პირველადვე იმ სამწუხარო მოვლენას დავინახავთ, რომ ჩვენ არა გვყავს ინტელიგენცია, არა გვყავან საზოგადო მოღვაწენი, რომელთაც შეეძლოს ჩვენი ეროვნულ და კულტურულ ინტერესების დაცვა. მომავალშიაც საეჭვოა მათი გაჩენა. შავი, საბედისწერო ღრუბლები ისე ძალზე ჩამოლუშულან სამშობლოს ცაზე, თითქოს ლამობენ იმ ცხოველ მყოფელ მზის სხივების ჩაჩრდილვას, რომელნიც ქართველ ხალხს ისტორიის ეკალნარით მოსილ გზას უნათებდნენ. ჩვენი სტუდენტობა მისცემია რაღაც გამოურკვეველ საღათას ძილს, ჩაფლულა უაზროფუქსავატ ცხოვრებაში და დაუვიწყრია ყოველივე მოვალეობა ადამიანისა იმ საზოგადოებისა და მხარისადმი, რომელმაც იგი თავის მაცხოველებელ ძუძუთი აღზარდა.

მაგრამ ნათქვამია; „წყალნი წავლენ და წამოვლენ, ქვიშანი დარჩებიანო“; და აი სიტყვებზე მეტად სინამდვილე მქერმეტყველობს: ყოველ წლობით უმაღლეს სასწავლებელს 300-მდე კაცი ათავებს, მაგრამ ეს ახალი ძალის შექმნა ოდნავადაც არ ეტყობა საქართველოს, რომელიც ისევ და ისევ გულ-საკლავ მდგომარეობაში რჩება. ისმის გმინვა, ისმის გოდება ბეჩავ და ტანჯულ ხალხისა, რომელიც შევლას გვთხოვს თავის უმაღურ შვილებს.

ჩვენ, სტუდენტთა და ინტელიგენტთა ერთ წრეს, არ შეგვიძლიან გულ-გრილად ვუმზიროთ ამ შემზარავ სურათსა; არ შეგვიძლიან არ გავსცეთ პასუხი იმის ხვეწნა-ვედრებას და ჩვენი მცირე შესაწირავიც არ შევსწიროთ იმ სამშობლოს საკურთხეველს, რომელმაც სიცოცხლე მოგვანიჭა. ჩვენ მზადა ვართ გავსწიოთ დაუღალავი შრომა ჩვენი განვითარებისათვის, მაგრამ ეს შრომა რამდენისამე პირისა ვერრას შემატებს საქმეს და მალამოდ ვერ დაედება იმ წყლულებს, რომელიც უკანასკნელ დროს ჩვენმა ქვეყანამ მიიღო; ამისთვის საჭიროა სტუდენტების რაც შეიძლება მეტი ნაწილის ამოძრავება თვით-განვითარებისათვის. ჩვენთვის საჭიროა საკუთარი ორგანო, რომელმაც უნდა შემოიკრიბოს და მოამზადოს საზოგადოებრივ ასპარეზისათვის მომავალი ღირსეული მოღვაწენი. იმ ქვეყნისათვის, სადაც გასაოცარის დაქინებით მისდევნ

გარუსების პოლიტიკას, სადაც დედა-ენა სასწავლე-
ბლიდან განდევნილია და საკუთარ შვილების მიე-
რაც მივიწყებული. ჩვენ ვფიქრობთ, ეს ორგანო
ქართულს ენაზე დიდ სამსახურს გაგვიწევს, რადგან
იგი იქნება საუკეთესო სკოლა ენის შესასწავლად
და ყველა კულტურულ ნაციონალურ საქიროების
გამოსარკვევად. ასეთ ორგანოს საქიროებაზე, რო-
მელიც ხელს შეუწყობს შეგნებულ მოღვაწეთა
მომზადებას, მიგვითითებს არა თუ ჩვენი ასეთი
შემადრწუნებელი, გულსაკლავი მდგომარეობა, არა-
მედ თვით ისტორია, თუნდ რუსეთის კულტურისა:
მოვიგონოთ დიდების შარავანდებით მოსილი წრე-
ები „ბელინსკისა“, „ოტეჩ. ზაპისკა“ — ისა და
სხ., სადაც ისეთი ადამიანები გამოიზარდნენ, რო-
მელთაც აურაცხელი ღვაწლი დასდეს თავიანთ
სამშობლოს და რომელთაც აღიდებს დღეს არა
მარტო მათი სამშობლო რუსეთი, არამედ მთელი
მოაზროვნე კაცობრიობა.

გვწამს, რომ ჩვენს საზოგადოებაში გამოჩნდე-
ბიან ისეთები, რომელთაც „ერის წყლული უჩანსთ
წყლულად, დაედაგვისთ ტანჯვით გულით; გვჯერა,
რომ ჩვენი მშობლები და ჩვენი უფროსი ძმები,
რომელნიც უკვე გაბმულან სამშობლოს საკეთილ-
დღეო მძიმე უღელში, არ დაიშურებენ ზნეობრივსა
და მატერიალურ დახმარებასაც.

რედაქცია ყოველ-თვიური ჟურნალის
„ამომავალი მზე“.

ს.-პეტერბურგი, ნევის პროსპექტი. სახ. 44.

ენლანდელ დროს, როდესაც სტუდენტობა
თითქმის მთლად გადაგვარების გზაზედ არის დამ-
დგარი, და საქართველო თავისი საზოგადო საქმე-
ებით, ჩირადაც არ მიაჩნიათ, ასეთი აღფრთოვანე-
ბული სურვილი, თუნდაც რომ პატარა ჯგუფის
გამომეტყველი იყოს იგი, მეტად სასიამოვნო გა-
საგონია. ვისურვებთ მხოლოდ, რომ ამ კეთილ გან-
ზრახვას, მუშაობაც შესაფერისი მოჰყოლოდეს და
ამასაც ჩაილულის წყალი არ დაეღიოს, ისე, რო-
გორც მრავალ ჩვენში გამოწყობილ საქმეს, არა-
მედ თავისი ნაყოფიერის მუშაობით აღტაცებაში
მოგყვანოსთ სასო. წარკვეთილებას მიახლოვებული
თანამედროვე ქართველი. საქიროა, ჩვენმა საზოგა-
დოებამ თანაგრძნობით დახმარება გაუწიოს ასეთს
სასიქადულო საქმეს.

რედ.

შ ე წ ი რ უ ლ ე ბ ა

მამაო რედაქტორო! **ქართული**

ამ წლის იანვრის თვეში, რწმუნებულს ჩემდამო
ზედარგნის მთავარ ანკელოზის ეკკლესიას შემოსწირეს:
ახნაურმა კრიგელ—იგივე ჯობო იოსების ძე აბაშიძემ
საცრეცხლური ბრინჯაოსი, ღირებული ოთხ მანეთად;
ბესარიონ სიმონის ძე სიკინჭალაშვილმა ტრანპეზუდ
დასადგმელი სამღერგანი სასანთაჟე, ღირებული ხუთ
მანეთად; და ბესარიონ საჩინოს ძემ ბუხრაშვილმა წმი-
დის ნიკოლოზ სასწაულთ-მამქმედის ხატი, ღირებუ-
ლი სამ მანეთად.

უმოწინავესად გთხოვთ, მამაო რედაქტორო, ამ
ზემო-ადნიშნულ დეთის-მოუყვარე ზირებს ჩემი უდრმესი
მადლობა გამოეცხადოს თქვენის გაზეთის „მწეუმის“
საშუალებით. თუკად სასურველია ასეთ კეთილ მაგა-
დითს სხვებმაც წაჭებაძნ. მღვ. ბესარიონ ვაშაძე.

რედაქციის პასუხი.

ბჟაღ. მ. ს. ჭეჭიძეს. მწარე გამოცდილებამ დაგვი-
მტკიცა, რომ ჩვენს სამღვდლოებაშიაც
ბევრი ყოფილან ექსპროპრიატორები.
პირველი ადგილი ამისთანა მოქმედებაში
უჭირავსთ უფრო მეტად მამა მოწესრიგეთ.
შეგვატყობინეთ მათი სახელები, რომელ-
ნიც მთელ წელიწადში ჟურნალს იღებ-
დენ და ბოლოს უარი გითხრესთ ფულე-
ბის მოცემაზე. ჩვენი გამოცემა ხომ სა-
ვალდებულო არ იყო... ჟურნალი არა-
ვის არ გაგზავნება უფულოდ.

მამა გ. გამრეკელს. ჟურნალი მოგივათ. არ ვიცი
როგორი პანაშვილის წესის წიგნი გნე-
ბავთ, ქართული თუ რუსული? გიგზავ-
ნით ქართულს ენაზე დაბეჭდილს.

მღ. ი. იაშვილს. სადხანს. ჩვენი ჟურნალის ხელ-
მოსაწერი ფასი სამი მანეთია და არა
ერთი მანეთი. ხელის მოწერა შეიძლება
წლით და ნახევარი წლით. წინეთაც დაგვ-
პირდით ხოლმე დანარჩენ ფულს გამო-
გიგზავნით თავის დროზეო, მაგრამ არ
გამოგზავნეთ ხოლმე და ამიტომ აღარ
გამოგზავნეთ ჟურნალიც; თუ გსურსთ ამ
წელში ჟურნალი, ფული გამოგზავნეთ და
მიიღებთ.

ბჟაღმწ. მღ. გორდუზიანს. რატომ არ თანხმდებით
მედიატორის სამართალზე? ველით პა-
სუხს. ჩვენ უკვე დანიშნული გვყავს კა-
ცები და თქვენც დანიშნეთ ვინმე ორი.

წელიწადი
 მ ე ხ უ თ ე
 1908.

სანაშრომი

და

საზაფხულო სამუშაო

საზაფხულო
 მთის სადგური
 4400 ფუტის
 სიმაღლეზედ.

ექიმის ვახტანგ ჯ. ლამაშიძისა

მოზარდ ქალ-ვაჟთათვის 9-15 წლამდე

„კატარა-ცემში“, გაკურნიანის რკინის გზაზედ.

„კატარა-ცემში“ მდებარეობს ბორჯომის ხეობაში, თრიალეთის ქედის ერთ-ერთ კალთაზედ, ბაკურიანის რკინის გზაზედ, სადგურ ნიკოლაევისა და საკოჭავს შუა, მაღლობ ვაკეზედ, 4400 ფუტის, ანუ 1340 მეტრის სიმაღლეზედ. (230 ფუტით მაღალია აბასთუმანზე).

მიიღებიან: ვინც არის ნაავადმყოფარი, სხვადასხვა სნეულებისაგან დალილილ-დასუსტებული, მეტადრე ვისაც გამოვლილი აქვს განმეორებით: ინფლუენცა, ბრონხიტი, ფილტვის სხვა-დასხვა ავადმყოფობა; ვინც მადა-დაკარგულია, სისხლ-ნაკლები, ნერვებ-აშლილი, ჭაობის ციებით ანუ ტყირპის გადიდებით დასუსტებული; ვისაც სხეული დასძაბუნებია ჰაერის, სინათლისა და საზრდოს ნაკლებობით, ან ცხოვრების შეუფერებელ პირობებით; სტომაქისა და ნაწლევების აშლილობით დასნეულებული, გონებით მოქანცული და საერთოდ ყველანი, ვისაც-კი სამკურნალო მეცნიერების რჩევით ესაჭიროება: ჰაერის გამოცვლა, დასვენება, სხეულის გამაგრება და ქალაქის მორიდება ცხელ ზაფხულის თვეებში.

არ მიიღებიან: მწოლიარე ავადმყოფნი, რომელიმე ვადამდებ სენით შეპყრობილნი, ფილტვის სიკვლეპით დაავადმყოფებულნი, სულით ავადმყოფნი და არც ისინი, ვისაც რომელიმე მიზეზისა გამო მაღალ მთა-ადგილს ყოფნა სარგებლობას ვერ მოუტანს.

სამკურნალო საშუალებად არის დასახული შემდეგი:

- 1) მთის წმინდა ჭაქრა, მჩატე, გრილი, ფიჭვის სუნით შესავებული და უფველგვარ უსუფთაობას მოშორებული.
 - 2) გონებისა და სხეულის დასვენება, სრული მუდრეკება, შუა-გულ ტუეში ყოფნა, უსამოვნო ხმაურების მოშორებით.
 - 3) უხვი საზრდობა დღეში ხუთჯერ: საუზმე დილის 8 ს., შუადღე 10 ს., სადილი 1 ს., სამსარი 4 ს., ვახშამი 7 ს.
 - 4) წყლით ექიმება: ტანის დაზელა, დუში და აბანო, აგრეთვე ჭაქრის აბანო.
 - 5) სხვა და სხვა გვარი შექცევა-თამაშობა.
 - 6) სამკურნალო ვარჯიშობა.
 - 7) სახალისო და გასართობი სამუშაო და სხვა და სხვა ხელ-საქმე, საადვილო და სხეულისათვის მრგობელი თვითულის აკებულებასთან შერჩეული.
 - 8) ჯგუფებდ სეიარნობა და მოგზაურნობა ახლო მიდამოებში.
 - 9) სხვა წამლებით ექიმება მხოლოდ აუცილებელ საჭიროების დროს.
- ყოველი ზემოხსენებული საშუალება შემდეგულია მეცნიერებისაგან დამტკიცებულ წესისამებრ და კერძოდ თვითულის აკებულებასთან არის შეფარდებული, ექიმის მუდმივ ხელმძღვანელობით.

ყოველივე უემონსენებელი, როგორც ხანგრძლივმა გამოცდილებამ დაამტკიცა უცხოეთის ყველა კუთხეებში და მეცნიერებამაც გამოარკვია, სხვაგვარ-წამლობაზე უფრო წარმატებით ჭკურნავს უემოდ აღნიშნულ სნეულე-ბათ; ასე რომ ესეა ყუულასაგან სასარგებლოდ არის და-სახული სანატორიუმების ბუნებრივი მკურნალობა, რასაც შედეგად მოჭყეება ხელმე შემდეგი ცვლილება: ყოველ მოზარდს ემატება წონა, ძალა და ღონე, უგანიერდება მკერდი, უმაგრდება კუთები, სხეულის საზრდობა უმჯობესდება, მდუნებულ აგებულებას სიმარჯვე ემატება და განებს სიფხიზლე, ხასიათი მშვიდდება და სწორდება, ტელ-ამხსნაკებში ყოფნით ერთობა და უნებრივად იწვრთნება, და რასაკვირველია, ყოველივე ეს დიდათ ხელს უწყობს და აწინაურებს სხეულითაც, განებითაც და უნებრივადაც ბავშვს და მოზარდს.

ყველანი იყოფებიან ჯგუფებად ღონის, სქესისა და წლავანობის მიხედვით. თვითვე ჯგუფს ჭყავს საკუთარი თვალ-ყურის მგდებელი და ყველას-კი საერთოდ — მუდმივი ხელმძღვანელი ექიმი.

სამკურნალოდ დანიშნულია ზაფხულის თვეები: 15 ივნისიდან 31 მარტამდე.

ვისაც ჭსურს სამკურნალოდ მოსვლა, წინდაწინვე უნდა გამოეზარდოს ავადმყოფობის სრული აღწერილობა და ადგილობრივი ექიმის წერილიც. საბოლოო გარდაწვეუ-ტა მიღების შესახებ მხოლოდ ავადმყოფის პირადად ნახვის შემდეგ არის შესაძლებელი.

ყოველ კვირას მშობლებს გაეგზავნებათ წერილი სანატორიუმის ექიმისაგან და ეუწყებათ მათი შვილის მდგომარეობის ამბავი.

დაწვრილებით ცნობების შესტყობად მსურველთ უნდა მიმართონ ექიმს ვასტანგ დავითის ძეს ღამბაშიძეს, მისის 31-მდე ქალაქ თბილისს, შემდეგ-კი ბორჯომით, ჰატარა-ცემის სანატორიუმში.

მისასვლელი ტზა: ბორჯომიდან ორი საათის სავალზედ, ბაკურისის რკინის გზით, მე-25 გერსზე სადგურ ნიკოლაევის შემდეგ საკუთარი ბაქანა: „ღამ-ბაშიძის ბაქანა“, სადაც ყოველი სახალხო მატარებელი ჩერდება საკუთარ სანატორიუმისათვის.

მატარებლების მიმოსვლა ბორჯომიდან ბაკუ-რისამდე და უკან — დღეში ორჯულ.

ადრესი: ფოსტით: თბილისი, ექიმს ვ. ღამბაშიძეს 31 მისამდე, შემდეგ-კი: ბორჯომით — „ჰატარა-ცემს“ ექიმს ვ. ღამბაშიძეს. ტელეგრაფით: ბორჯომი ღამბაშიძეს.

მოკლე ხანში გამოცა ქალქ თბილისს

ქართული **მედიკალური**
გინეკოლოგია

სამკურნალო

ფურსილი

სასალხო საფიზიო და საჰიგიენო სურათიანი ქორნალი

ჟურნალში მოთავსებული იქნება: საგულის-ხმო კითხვები მეცნიერებიდან, სამკურნალო და საჰიგიენო ცნობების განმარტება, ავადმყოფობას-თან ბრძოლა და ავადმყოფების მოვლა, მოსწავლი-სა და მუშა-კაცის ჰიგიენა, სამკურნალო დარგის საქიროებანი ქალაქად და სოფლად, მკითხველები-სათვის საეკვო კითხვათა განმარტება და საერთოდ ყოველივე, რაც-კი საქიროა ჯანმრთელობის შერჩე-ნისათვის და სხეულის კეთილდღეობისათვის.

ფასი: გაგზავნით 20 №-3 მანეთად, ცალკე №-ორ შაურად, ხოლო დამატებიანი — სამ შაურად. ფულის გადახდა შეიძლება ათ-ათ შაურობითაც.

ჟურნალის დაკვეთა შეიძლება: ქ. თბილისში: № 5, სლუბცოვის ქუჩაზედ, წერა-კითხვის გამავრცე-ლებელ საზოგად, „ცოდნა“-სა და კიკნაძის წიგ-ნის მაღაზიებში; ქ. ქუთაისში ბ-ნ ტრიფონ ღამბა-შიძესთან; დ. ყივირილაში — „მწყემსი“ — ს რედაქ-ციაში.

ფოსტის ადრესი: თბილისი, ექ. ვ. ღამბაშიძეს.

მსურველთ სანიმუშო № უფასოდ გაეგზავნებათ. რედაქტორ-გამომცემელი ექ. ვასტანგ ღამბაშიძე.

გაითხველავს:

რადგანაც მოულოდნელისა და ჩვენგან დამოუკი-დებელის მიზეზით, საკუთარ სტამბაში „მწყემსი“-ს დაბეჭდვა დაბრკოლდა, იძულებული გავხდით ქალა-ქს გადაგვეტანა ჟურნალის აწყობა და დაბეჭდვა, ამისათვის ამ №-ის გამოცემამ ამ თვეში შეიგვიანა.

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

სალიტერატურო განყოფილება: სინილისის სამ-სჯავროს წინაშე (თარგმანი). — ოფიციალური ცნობა. — სა-ხელმწიფო სათათბირო. მწარე ფიქრები. — ლექსი — ჟურ-ნალ-გაზეთებიდან. — ახალი ამბები. — ლოცვა წ. მამისა ეფ-რემ ასურელისა. — სჯულდებითი წიგნე'ი ძველი აღთქმისა. (გაგრძელება) — ღია წერილი ქართველ საზოგადოებას. — რედაქციის პასუხი. — განცხადება.